

DUTCH BIRDING

jrg 8 nr 2 1986

dutch birding

redactieadres

Dutch Birding, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam (020-235049)

redactie

Arnoud van den Berg, Kees Hazevoet, Edward van IJzendoorn, Dirk Moerbeek, Hans Schekkerman, Rombout de Wijs

fotografisch redacteur

René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel (010-508879)

medewerkers

Guus Hak, Andreas Helbig, Arie de Knijff, Karel Mauer, Piet Munsterman, Gerald Oreel, René van Rossum, Fred Vogelzang

vormgeving

Kees Hazevoet, Dirk Moerbeek

advertenties

Dirk Moerbeek (02518-57844)

abbonementen

f 30 (Nederland) of BF 550 (België en Luxemburg) per jaar. Overige landen £ 9 of \$ 13. Postrekening 41 48 343 ten name van Dutch Birding Association, Postbus 473, 2400 AL Alphen aan den Rijn. Bankrekening 54 93 32 065 van de ABN Bank (Amsterdam) ten name van Dutch Birding Association. Postrekening België 000-1592486-19 ten name van Dutch Birding Association, Postbus 473, 2400 AL Alphen aan den Rijn. UK bankrekening 59 27 0888 van de National Westminster Bank, 25 Square Market, Dover, Kent CT16 1NQ ten name van Anton van IJzendoorn.

Voor inlichtingen, abonnementen, adreswijzigingen en klachten kan men zich schriftelijk wenden tot: Dutch Birding Association, Postbus 473, 2400 AL Alphen aan den Rijn.

Dutch Birding is het driemaandelijks tijdschrift van de Dutch Birding Association. Het publiceert artikelen en mededelingen over de morfologie, verspreiding en verplaatsing van vogels in Nederland en België en elders in het Palearctisch Gebied. Het publiceert ook mededelingen over het gedrag van vogels.

Copyright Stichting Dutch Birding Association 1986. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2828.

Drukkerij Rob Stolk BV, Gerard Doustraat 16, 1072 VP Amsterdam

Edited by
EMIL K. URBAN
C. HILARY FRY
STUART KEITH

*With colour plates by
Martin Woodcock*

Line drawings by Ian Willis

Discography by Claude Chappuis

The
BIRDS of
AFRICA
Volume II

Game Birds to Pigeons

\$99.00 US *Pre-publication price \$79.00 US

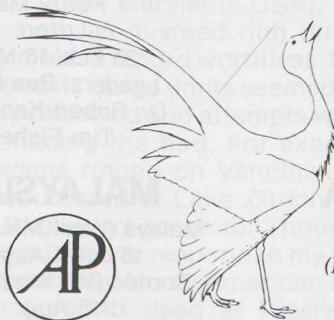
*(*Pre-publication price is valid until 31st August 1986)*

**600pp., 310x240 mm, 28 colour plates, 4 black and white plates
and numerous line drawings. ISBN: 0-12-137302-9**

Special 2 Volume Offer!

**If you order Volumes I and II before
31st August 1986, both may be had
for US \$158.00**

Start collecting this magnificent series now!

Review of Volume I:

"The quality and scope of the text and illustrations in this first volume augur well for the whole series. I wholeheartedly recommend it to anyone with any interest in the birds of Africa."

Peter Olney in NEW SCIENTIST

Academic Press

(Harcourt Brace Jovanovich, Publishers)

Orlando, FL 32887-0017, USA

Ganymedes, de firma met de grootste sortering telescopen van Europa

Uit voorraad leverbaar:

35 modellen telescopen (importeur van Celestron, Polarex, Mizar, Vixen),
35 modellen microscopen (en grote sortering gebruikte microscopen),
35 modellen verrekijkers, gebruikte camera's.

Na ontvangst van f 2,50 aan postzegels in brief wordt u een uitgebreide fotofolder toegezonden. Speciale Celestronfolder f 5,-.

Ook inkoop - inruil - financiering. Geopend dagelijks van 10.00-22.00 uur.

Wij leveren ook uit voorraad: alles op het gebied van oculairen, objectieven, spiegels, kleur- en nevelfilters, parallactische monteringen, wormwielssets, zoekers, volgkijkers, motoren, ster-atlassen e.d.

NIEUW !! Lenzentelescoop

D = 90 mm, F = 1000 mm of D = 100 mm, F = 1000 mm. Deze telescoop is voorzien van een poolsterzoeker, naar keuze een achromaat of apochromaat. Tevens is een astronomische computer voor dit instrument beschikbaar.

Snel service:
vóór 15 uur gebeld
uw instrument binnen 24 uur in huis.

GANYMEDES

Middeldorpstraat 3-5, Amstelveen. Tel. 020-41 20 83 of 45 50 32.
Bank: Rabobank Amstelveen. Rek.nr. 3023.39.175. Giro 4470737.
Voor België Optiek W. Van Grootven, Kapellestraat 20, 2630 Aartselaar. Tel. 03-887 96 49.

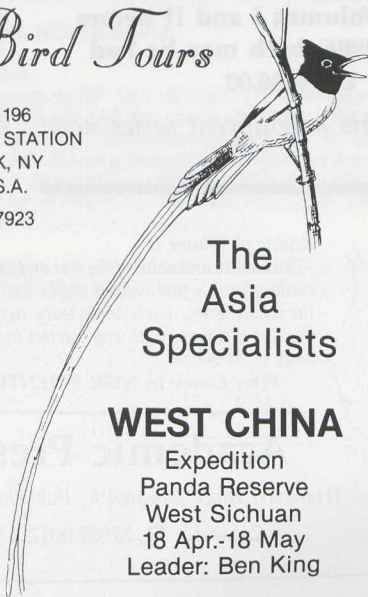
Optische instrumenten

King Bird Tours

P.O. BOX 196
PLANETARIUM STATION
NEW YORK, NY
10024 U.S.A.
(212) 866-7923

*Why not
go to Asia
with the
people
who
know
it best?*

Write for
itineraries

The
Asia
Specialists

WEST CHINA

Expedition
Panda Reserve
West Sichuan
18 Apr.-18 May
Leader: Ben King

1986

BIRDING TOURS

PHILIPPINES

Palawan/Mindanao
7 Feb.-2 Mar.
Luzon
28 Feb.-16 Mar.
Leaders: Ben King,
Dr. Robert Kennedy,
Tim Fisher

MALAYSIA

Malaya (West Malaysia)
18 Jul.-4 Aug.
Borneo (Mt. Kinabalu)
1-15 Aug.
Leaders: Ben King
Dennis Yong

European encounters of birds ringed in North America

John V Dennis

In view of the widespread interest in vagrant birdlife, it is surprising that only little attention has been paid to the appearance of ringed birds far beyond their normal range limits. This is true even of birds that have made trans-Atlantic crossings. Although the encounter of a ringed bird that has flown the Atlantic is often reported upon in the ornithological literature, few summaries exist. In an effort to make up for this deficiency, I supplied an account listing 50 encounters of North American ringed birds in Europe and a listing of European encounters of birds ringed in Greenland (Dennis 1981). Though Greenland is considered to be part of North America, it is the part of North America closest to Europe and a number of species nesting in Greenland migrate to the Old World. To a lesser degree, this is also true of birds that breed in northern Canada.

After a lapse of five years, I am bringing my earlier account up-to-date by listing 11 new encounters in Europe of birds ringed in North America. I am not treating birds ringed in Greenland and, as in my previous account, I am not treating the Pale-bellied Brent Goose *Branta bernicla hrota* which breeds in northern Canada and regularly winters in Ireland. As might be expected, birds belonging to this subspecies have supplied a sizeable number of European encounters (well over 60). Sightings or encounters of marked Pale-bellied Brent Geese have been obtained from England, the Channel Islands, France and the Netherlands, as well as Ireland. All records of birds ringed in North America (excluding Greenland) are filed at the Bird Banding Laboratory (Patuxent Research Refuge, Laurel, Maryland, USA).

Errors, such as misread ring numbers, may occasionally occur and thereby make a record worthless. If the appearance of a bird somewhere far beyond its range limits seemed extremely improbable, the data were carefully reviewed and attempts were made to reach both the ringer and person finding the bird. For example, a Glaucous-winged Gull *Larus glaucescens* ringed on Vancouver Island, British Columbia, Canada, and encountered at Lake Zürich, Switzerland, seemed too doubtful a record to give credence to. Though the ring was returned, both ringer and finder failed to respond to my letters of inquiry. Similarly, records of nine supposedly North American ringed Leach's Petrels *Oceanodroma leucorhoa* found dead at Prestwich, Scotland, seemed suspicious. These birds turned out to have been transported to Scotland as part of a homing experiment.

European encounters of birds ringed in North America

TABLE 1 Abbreviated list of encounters reported by Dennis (1981). Listed are species, country where ringed, country where encountered and number of birds involved if more than one. For full details, see Dennis.

<i>Fulmarus glacialis</i>	Canada (3)	Iceland, Ireland, FRG
<i>Puffinus gravis</i>	Canada (2)	England, Ireland
<i>Oceanodroma leucorhoa</i>	Canada	Spain
<i>Sula bassana</i>	Canada	Spain
<i>Hydranassa caerulea</i>	USA	Azores
<i>Anas americana</i>	Canada (3)	Scotland, Ireland (2)
<i>A crecca carolinensis</i>	Canada (2)	Iceland, England
<i>A platyrhynchos</i>	USA	Iceland
<i>A rubripes</i>	Canada	France
<i>A acuta</i>	Canada (3)	England (2), Ireland
<i>A discors</i>	Canada (10)	England, Denmark, France, Spain (4), Portugal, Azores, Morocco
<i>Aythya collaris</i>	Canada	Wales
<i>Fulica americana</i>	Canada	Azores
<i>Charadrius semipalmatus</i>	Canada	Azores
<i>Calidris canutus</i>	Canada (5)	Scotland, England, France (3)
<i>Arenaria interpres</i>	Canada (2)	England, Portugal
<i>Larus delawarensis</i>	Canada (2), USA	Spain (2), Azores
<i>L argentatus</i>	Canada	Spain
<i>Sterna caspia</i>	USA	England
<i>S sandvicensis</i>	USA	Netherlands
<i>S hirundo</i>	USA	Azores
<i>S paradisaea</i>	Canada (4)	Scotland, France (3)
<i>Plectrophenax nivalis</i>	USA	off Iceland

38 Snow Geese *Anser caerulescens*, Andijk, Noordholland, April 1980 (Edward J van IJzendoorn).

European encounters of birds ringed in North America

TABLE 2 List of encounters not reported before. Listed are species, date and place where ringed and date and place where encountered.

<i>Sula bassana</i>	19 August 1984, Newfoundland, Canada	15 November 1984, Cabo Raso, Portugal
<i>Anser caerulescens</i>	summer 1977, Manitoba, Canada	18-26 April 1980, Andijk, Netherlands
<i>Anas americana</i>	8 August 1982, New Brunswick, Canada	9 December 1982, Finistère, France
<i>A discors</i>	25 August 1981, Maine, USA	23 September 1981, Terceira, Azores
<i>A discors</i>	11 September 1983, Newfoundland, Canada	15 Januari 1984, Co Offaly, Ireland
<i>Calidris canutus</i>	26 July 1980, Ellesmere Island, Canada	28 August 1980, Ryle, Denmark
<i>Larus delawarensis</i>	8 July 1980, Toronto, Canada	21 January 1981, Tarragona, Spain
<i>L. delawarensis</i>	21 June 1980, New York, USA	28 December 1981, Donegal, Ireland
<i>Rissa tridactyla</i>	June 1983, Newfoundland, Canada	28 February 1984, Valencia, Spain
<i>Sterna maxima</i>	no date, Virginia or North Carolina, USA	24 November 1979, Glamorgan, Wales
<i>S sandvicensis</i>	25 June 1984, North Carolina, USA	10 December 1984, Wye River, Wales

Table 1 provides an abbreviated list of the species I reported upon in my previous paper while table 2 gives a more detailed listing of encounters received since then. With the exception of a Snow Goose *Anser caerulescens*, a Kittiwake *Rissa tridactyla* and a Royal Tern *Sterna maxima*, all are of species listed in my earlier account. The new encounters once again reflect what appears to be a high degree of vagrancy in waterfowl, waders, gulls and terns. In some cases, however, particularly Turnstone *Arenaria interpres* and Knot *Calidris canutus*, it is almost certain that populations of these species breed in northern Canada and return to wintering grounds in the Old World. In the case of the Arctic Tern *S paradisaea*, European encounters are probably of birds that have strayed somewhat off course while performing the well known migration by this species to the Antarctic via the western coast of Africa. The Blue-winged Teal *Anas discors* is known to disperse widely after the breeding season; therefore its appearance in widely scattered parts of western Europe is not surprising. In some species the birds may be far off course, in others it may simply represent widespread dispersal as seen in the Blue-winged Teal.

The 61 encounters of North American birds in Europe are distributed geographically as follows: Iceland 4, Scotland 3, England 8, Wales 3, Ireland 7, Denmark 2, FRG 1, Netherlands 2, France 9, Spain 11, Portugal 3, Azores 7 and Morocco 1. With 7% of the encounters from Iceland, 34% from Great Britain and Ireland, and the remainder 59% distributed

European encounters of birds ringed in North America

through continental Europe and the Azores, and with one from Morocco, it is seen that birds making a trans-Atlantic flight in an eastward direction become widely dispersed. It is believed that birds first fly eastward by way of southern Greenland, Iceland and islands off Scotland, and then move southward through the British Isles. Some remain there whereas others reach the European mainland and fan out widely. Although there is little proof that this is the general pattern, it is noteworthy that only 11 encounters or 17% were of birds ringed in the USA and most of these were in more northerly districts. Only three birds, one Royal Tern and two Sandwich Terns *S sandvicensis* ringed at or near Cape Lookout, North Carolina, were of a more southern origin. It is also noteworthy that only one passerine, a Snow Bunting *Plectrophenax nivalis*, figures in this tabulation of ringed North American birds. It did not reach western Europe but landed on a ship 32 km off Iceland. However, significant numbers of American landbirds reach Great Britain and Ireland each year and smaller numbers are recorded from the continent. With C Knightley of Norfolk, England, I prepared a summary of landbirds of North American origin recorded in Great Britain and Ireland between 1800 and 1982 and accepted by various rarities committees (Dennis & Knightley 1985). Over 290 individuals were accepted during the period in question, representing 52 species. There has been a surge of new records within recent years; 80% of the birds recorded fall within a period of 30 years beginning with 1953.

Little is known concerning the ultimate fate of North American landbirds reaching the British Isles. Some arrive in such an exhausted condition that they soon die, others fall victim to predators. But many, as seems to be the case with waterfowl, waders and the like, probably continue on their way and reach the European mainland.

samenvatting

EUROPESE TERUGMELDINGEN VAN VOGELS GERINGD IN NOORD-AMERIKA Dit artikel geeft een overzicht van terugmeldingen uit Europa (en in één geval Noord-Afrika) van vogels die in Noord-Amerika werden geringd. Tot en met 1984 werden 61 gevallen bekend, verdeeld over 26 soorten. Hierbij was slechts één zangvogel, de overigen waren alle aan water gebonden soorten als eenden, steltlopers, meeuwen en sterns alsmede enkele zeevogels. Uit Nederland werden een Sneeuwgans *Anser caerulescens* en een Grote Stern *Sterna sandvicensis* teruggemeld. De verdeling der terugmeldingen over Europa was: IJsland 7%, Groot-Brittannië en Ierland 34% en continentaal Europa (inclusief de Azoren en Marokko) 59%. Niet opgenomen in dit overzicht zijn terugmeldingen van vogels die in Groenland geringd werden.

references

- Dennis, J V 1981. A summary of banded North American birds encountered in Europe. *N Am Bird Band* 6: 88-96.
— & Knightley, C 1985. American landbirds in Britain and Ireland. *Bird Watcher's Digest* 7(4): 14-21.

John V Dennis, PO Box 116, Princess Anne, Maryland 22075, USA

Roodsnavelkeerkringvogel bij Egmond aan Zee in januari 1985

Leo W Bruinzeel

Op 27 januari 1985, omstreeks 14:30, vond ik op het strand ten noorden van Egmond aan Zee Nh, tussen paal 36 en 37, een dode vogel die op zijn rug in de oude vloedlijn lag. Hij deed mij denken aan een Reuzenster *Sterna caspia* vanwege de witte onderdelen en de forse rode snavel, maar toen ik hem op zijn buik draaide en de gebandeerde bovendelen en zwarte buitenste handpennen zag was het mij duidelijk dat het om een andere soort ging. Ik nam de vogel mee naar huis waar hij met behulp van de literatuur werd gedetermineerd als Roodsnavelkeerkringvogel *Phaethon aethereus*.

Wanneer de vogel is gestorven en hoe lang hij op het strand heeft gelegen is moeilijk te zeggen omdat door de lage temperatuur een dode vogel lang goed kon blijven. De vogel zat niet vastgevroren in het zand, in tegenstelling tot twee nabijge dode Meerkoeten *Fulica atra*. Dit zou een aanwijzing kunnen zijn dat het dier er nog niet zo lang lag, te meer daar hij ook nog niet door meeuwen was aangepikt. Het weer voorafgaand aan deze stranding was niet uitzonderlijk. Van 2 tot 20 januari had het flink gevoren met veel noordoostenwind. Van 21 tot 25 januari was de wind zuid tot zuidwest maar alleen op 24 en 25 stormachtig. De temperatuur lag toen gemiddeld tussen 0°C en 5°C. Op de ochtend van 27 januari vroom het echter opnieuw.

De Roodsnavelkeerkringvogel is geschonken aan het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie *RMNH* te Leiden Zh.

beschrijving

GROOTTE & BOUW Grootte als forse stern. Snavel fors en omlaag gebogen. Buitenste handen langste. Poot met drie zwemvliezen.

KOP & HALS Kruinveren wit, met zwarte basis. Zwarte oogstreep breed voor oog, zeer smal door oog en vrij smal achter oog, op achterhoofd in verbinding staand met oogstreep van andere zijde. Direct aangrenzend onder deze streep op achterhoofd en achterhals zwarte bandering. Kop en hals overigens wit.

BOVENDELEN Wit, met zwarte bandering op achterhals (twee tot zes dwarsbandjes per veer).

ONDERDELEN Wit.

BOVENVLEUGEL Handpennen p6 tot en met p10 (van binnen naar buiten genummerd) met buitenvlag, schacht en binnenvlag langs schacht zwart, rest binnenvlag wit; zwart op binnenvlag steeds minder uitgebreid naar p6 toe; p1 tot en met p5 wit, schacht vanaf basis voor driekwart zwart, rest wit. Armpennen wit, schacht vanaf basis voor tweederde zwart, rest wit. Tertiaals zwart, met witte buitenrand van variabele breedte. Grote dekveren ter hoogte van tertiaals zwart, met lichte zoom, overige wit. Middelste dekveren ter hoogte van tertiaals donkerder. Kleine en kleinste

Roodsnavelkeerkringvogel bij Egmond aan Zee in januari 1985

dekveren zwart gebandeerd als bovendelen, naar pols toe steeds minder zwart. Grote handdekveren ter hoogte van p6 tot en met p10 wit, met zwarte top, overige wit. Kleine handdekveren en duimvleugel wit. Opperarmveren wit, met onregelmatige zwarte tekening.

ONDERVLEUGEL Wit, behalve p1 tot en met p4 grijs met op buitenvlag strook wit van variabele breedte.

STAART Wit; t2 links en rechts op bovenzijde met donkere schacht, op onderzijde schacht wit.

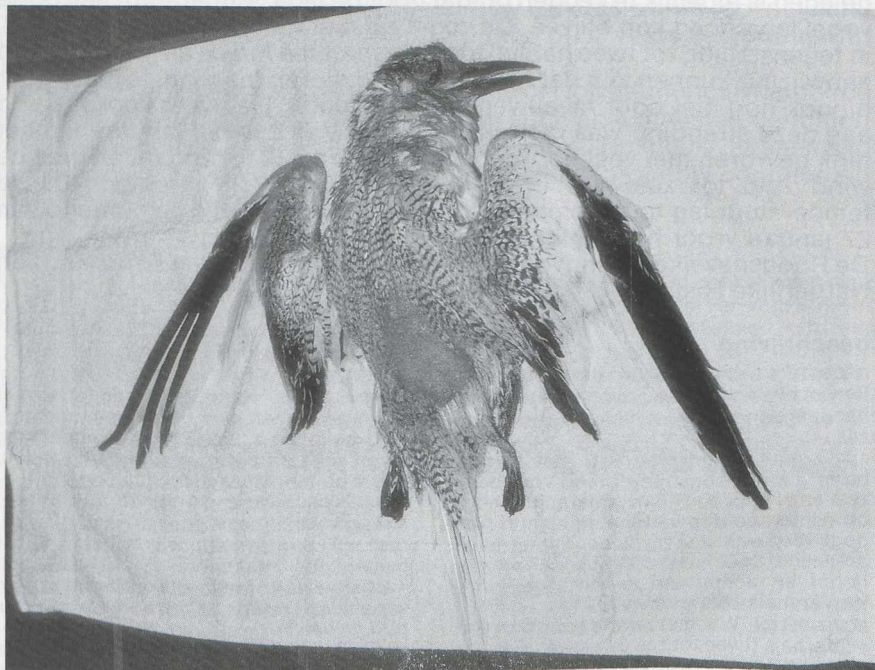
NAAKTE DELEN Snavel koraalrood. Tarsus vleeskleurig. Tenen aan bovenzijde vanaf uiteinden voor driekwart deel zwart, overigens vleeskleurig; op onderzijde zwart minder uitgebreid en kleurovergang minder scherp dan op bovenzijde. Zwemvliezen met zelfde kleurverdeling als op tenen. Nagels zwart.

RUI Staartpen t1 rechts in bloedspool; t1 links ontbrekend. Handpen p10 zowel links als rechts sterk gesleten en iets bruiner verkleurd dan p6 tot en met p9.

determinatie

Het witte uiterlijk, de forse snavel, de koptekening en de bouw van en kleurverdeling op de poten wijzen op een keerkringvogel. De enige soort met de combinatie van rode snavel en gebandeerde bovendelen is de Roodsnavelkeerkringvogel. De brede zwarte oogstreep en de koraalrode snavel duiden op de ondersoort *P a mesonauta* die broedt in het tropische deel van het Noordatlantische gebied (Cramp & Simmons 1977, Harrison 1983).

39 Roodsnavelkeerkringvogel *Phaethon aethereus*, Egmond, Noordholland, januari 1985 (Arnoud B van den Berg).

leeftijd

De zwarte bandering op achterhoofd en achterhals en de op het achterhoofd met elkaar verbonden oogstrepen zijn vermoedelijk kenmerken van het onvolwassen kleeed (Lee *et al* 1981). De actieve rui, de sterk gesleten handpen p10 en de snavelkleur maken waarschijnlijk dat het een tweede winter vogel betrof.

sectie

Bij sectie in het RMNH bleek de Roodsnavelkeerkringvogel een mannetje te zijn. De vogel was niet vermagerd. Het verenkleed toonde enige bevuiling met olie, vooral op de flank.

Gedetailleerde sectie van de restanten door Kees Camphuysen toonde dat er in de ingewanden geen wormen aanwezig waren en dat de organen (voor zover nog zichtbaar) gezond oogden. In de maag werden drie vliegende vissen Exocoetidae aangetroffen en otolieten van nog minstens twee. Eén vis was bijna vers en moet ongeveer een uur voordat de vogel overleed zijn gegeten. De vissen konden in het Zoölogisch Museum te Amsterdam Nh niet op soort worden gedetermineerd (H Nijssen *pers med*). Wel kon worden vastgesteld dat het soorten betrof die niet in de Noordzee voorkomen. De herkomst van de vogel is daarom onduidelijk.

voorkomen

Tot dusverre waren geen gevallen van de Roodsnavelkeerkringvogel voor Nederland en Europa bekend. In het westelijk Paelearctisch gebied waren de noordelijkste gevallen die van Madeira en mogelijk Marokko (Cramp & Simmons). Van de oostkust van Noord-Amerika zijn van 1963 tot en met 1984 12 gevallen bekend. Deze hebben waarschijnlijk betrekking op vogels uit het Caraïbisch gebied. Al deze gevallen zijn uit de periode mei-oktober. Het noordelijkste geval komt van Rhode Island (Lee *et al*).

summary

RED-BILLED TROPICBIRD AT EGMOND AAN ZEE IN JANUARY 1985 On 27 January 1985, on the beach near Egmond aan Zee, Noordholland, a dead male Red-billed Tropicbird *Phaethon aethereus* was found at the tideline. Its plumage was in rather good condition, with some oil stains on the flank. It showed the broad black eye-stripes and coral-red bill typical of the subspecies *P a mesonauta* which breeds in tropical areas of the North Atlantic. Its plumage showed some immature features like black bars present from the mantle up to the crown where the nuchal collar joined across the nape. The bird was in active moult, showing old, worn and bleached outer primaries, one central rectrix in growth and the other absent. It is presumed that it concerned a second-winter bird. The specimen is at the Rijksmuseum van Natuurlijke Historie at Leiden, Zuidholland.

The bird was rather fat and apparently in good condition before it died. Its stomach contained three flying fishes Exocoetidae (and otoliths of two more) of species not occurring in the North Sea. One must have been eaten shortly before death. Hence, the origin of this beached bird remains obscure.

There are no other records of Red-billed Tropicbird in Europe. The nearest records are from Madeira and possibly Morocco. From the east coast of North America 12 records are known between 1963 and 1984, all from May-October. The northernmost record was at Rhode Island.

verwijzingen

- Cramp, S & Simmons, K E L 1977. *The birds of the western Palearctic* 1. Oxford, Londen & New York.
Harrison, P 1983. *Seabirds: an identification guide*. Eerste druk. Beckenham.
Lee, D S, Wingate, D B & Kale, H W 1981. Records of tropicbirds in the North Atlantic. *Am Birds* 35: 887-890.

Leo W Bruinzeel, Prinses Beatrixlaan 59,
1934 GG Egmond aan den Hoef

Oostelijke Bergfluiters in Nederland in voorjaar van 1983

C J (Kees) Hazevoet & Wim E M van der Schot

Op 15 mei 1983, omstreeks 12:00, ontdekte Kees Hazevoet in De Kennemerduinen te Bloemendaal Nh een zingende Bergfluiters *Phylloscopus bonelli*. De vogel bevond zich in het gedeelte bekend als de Manege, bestaande uit licht bos met voornamelijk eiken, berken en populieren. De Bergfluiters zong voortdurend en bewoog zich daarbij rusteloos door de hogere gedeelten van het geboomte. Af en toe werd ook een korte, als *tjip* klinkende roep gehoord. In de loop van de dag konden nog een 10-tal anderen de vogel waarnemen en werden geluidsopnamen gemaakt van de zang en de roep. Tegen de avond werd de roepactiviteit intensiever. Eenmaal werd gezien dat de Bergfluiters een Fitis *P trochilus* verjoeg. De volgende ochtend werd de vogel vanaf 5:45 tot 9:00 waargenomen, daarna niet meer (Peter Nuyten *in litt*). Geluidsopnamen van de roep werden gepubliceerd in Hazevoet (1983). Op 17 mei 1983, omstreeks 17:00, ontdekte Wim van der Schot in Duin en Kruidberg te Santpoort Nh eveneens een zingende Bergfluiters. Deze vogel bevond zich in het gedeelte bekend als het Haverland, hemelsbreed ongeveer drie kilometer ten noordoosten van de plaats waar de op 15 en 16 mei waargenomen Bergfluiters zich bevond. Ook dit terreingedeelte bestaat uit licht bos met voornamelijk eiken. De vogel zong veel en ook van deze werden geluidsopnamen gemaakt waarop behalve de zang ook de korte *tjip*-roep te horen valt. Tevens werd de vogel gefotografeerd. Ook bij dit exemplaar werd een aantal malen agressie ten opzichte van Fitissen waargenomen. De vogel was in ieder geval tot half juni aanwezig en werd door vele waarnemers gezien en gehoord.

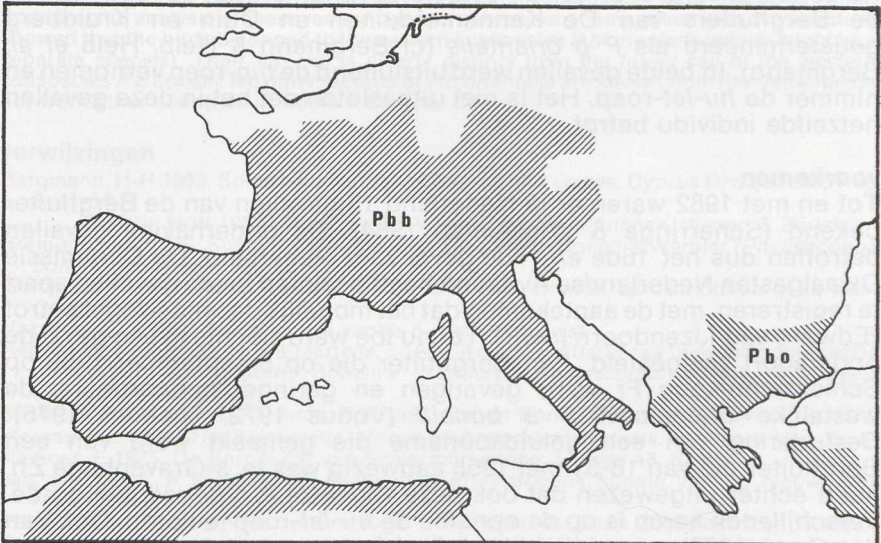
ondersoort

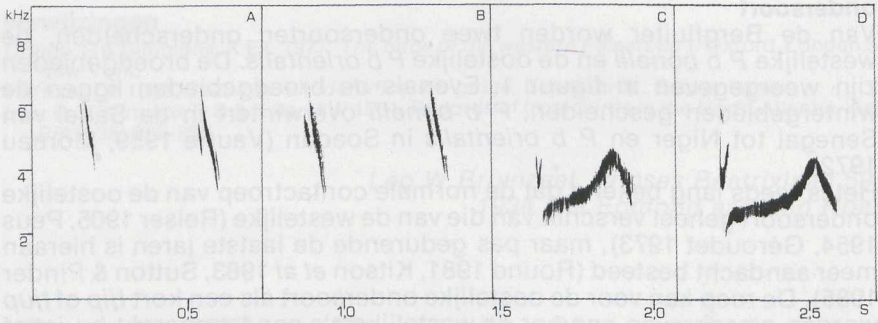
Van de Bergfluiter worden twee ondersoorten onderscheiden, de westelijke *P b bonelli* en de oostelijke *P b orientalis*. De broedgebieden zijn weergegeven in figuur 1. Evenals de broedgebieden liggen de wintergebieden gescheiden, *P b bonelli* overwintert in de Sahel van Senegal tot Niger en *P b orientalis* in Soedan (Vaurie 1959, Moreau 1972).

Het is reeds lang bekend dat de normale contactroep van de oostelijke ondersoort geheel verschilt van die van de westelijke (Reiser 1905, Peus 1954, G eroudet 1973), maar pas gedurende de laatste jaren is hieraan meer aandacht besteed (Round 1981, Kitson *et al* 1983, Sutton & Pinder 1985). De roep kan voor de oostelijke ondersoort als een kort *tjip* of *tjup* worden omschreven en voor de westelijke als een langgerekt *hu-iet* of *do-ie*. De roep wordt onder dezelfde omstandigheden geuit, zowel tijdens de trek als in het territorium (Bergmann & Helb 1982, Helb *et al* 1982, Bergmann 1983). De *hu-iet*-roep is nooit vastgesteld bij de oostelijke ondersoort en de *tjip*-roep nooit bij de westelijke (Hans-Heiner Bergmann *in litt*).

Ook wat betreft de zang lijken er tussen *P b orientalis* en *P b bonelli* consistente verschillen te bestaan (Helb *et al*), hoewel de zang binnen beide populaties veel variabeler is dan de roep en ieder mannetje over ongeveer vijf zangtypen beschikt (Bremond 1976). Ook staat vast dat binnen *P b bonelli* lokale dialecten in de zang voorkomen (Bremond). Het verschil in zang tussen beide populaties is veel minder duidelijk te horen dan het verschil in roep. Tot op heden heeft er geen systematische

FIGUUR 1 Broedgebieden van *Phylloscopus bonelli bonelli* en *P b orientalis*.

FIGUUR 2 **A** *Phylloscopus bonelli orientalis*, roep, Bloemendaal, Noordholland, juni 1983 (C J Hazevoet). **B** *P b orientalis*, roep, Griekenland, mei 1976 (H-H Bergmann). **C** *P b bonelli*, roep, Den Haag, Zuidholland, mei 1958 (Jan Ivangh). **D** *P b bonelli*, roep, Frankrijk, juli 1985 (C J Hazevoet).

vergelijking van zangtypen tussen de twee ondersoorten plaatsgevonden. Helb *et al* toonden aan dat het afspelen van roep en zang van *P b orientalis* in territoria van *P b bonelli* geen territoriale reacties teweegbracht en dat individuen vrijwel zonder uitzondering normaal doorzongen. Daarentegen reageerden vogels heftig op het afspelen van de roep van *P b bonelli*. Helb *et al* wezen erop dat de twee ondersoorten te beschouwen zijn als bijna-soorten of mogelijk zelfs als aparte soorten. Onderzocht moet worden of *P b orientalis* evenmin reageert op zang en roep van *P b bonelli*.

Na sonografische analyse van de geluidsopnamen van de roep werden de Bergfluiters van De Kennemerduinen en Duin en Kruidberg gedetermineerd als *P b orientalis* (cf Bergmann & Helb, Helb *et al*, Bergmann). In beide gevallen werd uitsluitend de *tjip*-roep vernomen en nimmer de *hu-iet*-roep. Het is niet uitgesloten dat het in deze gevallen hetzelfde individu betrof.

voorkomen

Tot en met 1982 waren er in Nederland 15 gevallen van de Bergfluiters bekend (Scharringa & Winkelman 1984). De onderhavige gevallen betroffen dus het 16de en 17de geval voor Nederland. De Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna heeft besloten beide gevallen apart te registreren, met de aantekening dat het mogelijk dezelfde vogel betrof (Edward van IJzendoorn *in litt*). Tot nu toe werd slechts in één geval de ondersoort vastgesteld. Een Bergfluiters die op 5 september 1969 op Schiermonnikoog Fr werd gevangen en geringd, behoorde tot de westelijke ondersoort *P b bonelli* (Vooous 1972, Nieboer 1975). Bestudering van een geluidsopname die gemaakt werd van een Bergfluiters die van 18-31 mei 1958 aanwezig was te 's-Gravenhage Zh, heeft echter uitgewezen dat ook deze vogel tot *P b bonelli* behoorde. Verschillende keren is op de opname de *hu-iet*-roep te horen. Ook Van den Oord (1959) vermeldde dit geluid al. In geen van de overige gevallen

zijn er, voor zover de beschikbare beschrijvingen en geluidsopnamen hierover uitsluitend geven, aanwijzingen die op *P b orientalis* wijzen. Ook uit andere landen in westelijk Europa zijn geen of nauwelijks gegevens beschikbaar omtrent de subspecifieke identiteit van de aldaar waargenomen Bergfluiters. In landen waar de soort als broedvogel voorkomt, zal weinig motivatie bestaan speciale aandacht te besteden aan de subspecifieke status van de Bergfluiter als dwaalgast. Uit België, de BRD en Groot-Brittannië zijn geen gevallen van *P b orientalis* bekend (Franklin Tombeur *in litt*, Alistair Hill *in litt*, Michael Rogers *in litt*). Twee van de zes gevallen van de Bergfluiter voor Zweden behoorden mogelijk tot *P b orientalis*, hoewel hun subspecifieke status niet met zekerheid is vastgesteld (Per Alström *in litt*). Uit Denemarken, Frankrijk en Noorwegen werden geen gegevens ontvangen.

dankzegging

Hierbij willen wij Per Alström, Jelle van Dijk, Alistair Hill, Peter Nuyten, Michael Rogers, A N Swart en Franklin Tombeur danken voor het beschikbaar stellen van gegevens, en Jan Ivangh voor het ter beschikking stellen van een geluidsopname. Hans-Heiner Bergmann zijn wij erkentelijk voor zijn adviezen. Poul Hansen vervaardigde de sonogrammen.

summary

EASTERN BONELLI'S WARBLERS IN THE NETHERLANDS IN SPRING OF 1983 From 15-16 May 1983 at Bloemendaal, Noordholland, and from 17 May to half June 1983 at Santpoort, Noordholland, Bonelli's Warblers *Phylloscopus bonelli* were present, one at each site. Sites were c 3 km apart and it is possible that the same individual was involved. The birds were singing and calling frequently and sound recordings were made of both. Sonographic analysis of these recordings and subsequent comparison with the literature showed that the birds belonged to the eastern subspecies *P b orientalis* (which might be a separate species). Their *tjip* call is clearly distinct from the *hu-iet* call of the western subspecies *P b bonelli*. No other records of *P b orientalis* are known from the Netherlands nor from other countries in western Europe.

verwijzingen

- Bergmann, H-H 1983. Some peculiarities of Cyprus bird voices. *Cyprus Orn Soc Bird Rep* 8: 41-54.
- _____ & Helb, H-W 1982. *Stimmen der Vögel Europas*. München, Wenen & Zürich.
- Bremond, J-C 1976. Specific recognition in the song of Bonelli's Warbler (*Phylloscopus bonelli*). *Behaviour* 58: 99-116.
- Géroudet, P 1973. Notes sur le Pouillot de Bonelli oriental, sa distribution et sa voix. *Oiseaux* 43: 75-79.
- Hazevoet, C J 1983. *Nederlandse vogels* 5. Cassette. Zeist.
- Helb, H-W, Bergmann, H-H & Martens, J 1982. Acoustic differences between populations of western and eastern Bonelli's Warblers (*Phylloscopus bonelli*, Sylviidae). *Experientia* 38: 356-357.
- Kitson, A R & Porter, R F; Hume, R A 1983. Call of Bonelli's Warbler. *Br Birds* 76: 537.
- Moreau, R E 1972. *The Palaearctic-African bird migration systems*. Londen & New York.
- Nieboer, E 1975. De Bergfluiter van Schiermonnikoog. *Limosa* 48: 82-85.
- van den Oord, A M 1959. De Bergfluiter, *Phylloscopus bonelli* Vieillot, nieuw voor Nederland. *Limosa* 32: 110-112.
- Peus, F 1954. Zur Kenntnis der Brutvögel Griechenlands. *Bonn Zool Beitr*: Sonderband.
- Reiser, O 1905. *Materialien zu einer Ornithologia Balcanica* 3. Wenen.

Oostelijke Bergfluiters in Nederland in voorjaar van 1983

- Round, P D 1981. Call-notes of migrant Bonelli's Warblers. *Br Birds* 74: 444.
Scharringa, C J G & Winkelman, J E 1984. Zeldzame en schaarse vogels in Nederland in 1982. *Limosa* 57: 17-26.
Sutton, R; Pinder, J M 1985. Calls of Bonelli's Warbler. *Br Birds* 78: 199.
Vaurie, C 1959. *The birds of the Palearctic fauna. Passeriformes*. Londen.
Voous, K H 1972. *Phylloscopus bonelli bonelli* in Nederland gevangen. *Limosa* 45: 90.

C J (Kees) Hazevoet, Kerkstraat 380, 1017 JB Amsterdam
Wim E M van der Schot, Oostenburgervoorstraat 79,
1018 MP Amsterdam

mystery photographs

19 Obviously, mystery photograph 19 was not taken in the western Palearctic but somewhere in North America as it shows a flock of Snow Geese *Anser caerulescens* larger than ever recorded at this side of the Atlantic. The flock consists of a mixture of blue and white morphs and therefore a majority (if not all) will be Lesser Snow Geese *A c caerulescens* since the blue morph is rare in the larger subspecies, the Greater Snow Goose *A c atlantica*. But what is the mystery? When looking more closely, two smaller adult individuals become apparent. When compared to the geese around them, some structural

40 Snow Geese *Anser caerulescens* and Ross's Geese *A rossii* (right), Texas, February 1982 (Arnaud B van den Berg).

differences can be seen: a more rounded head, a proportionally shorter and thicker neck, and perhaps most noticeably, a smaller, shorter, more triangular bill. These are features of Ross's Goose *A rossii*. Both individuals also show the characteristic darkish base of the bill (a greyish to bluish warty area present in the majority of Ross's Geese) but lack Snow's typical black 'lip mark' or 'grinning patch', a dark area along the cutting edges of the mandibles. Ross's Goose is decidedly smaller (c 40%) than Snow Goose. In spite of this, differences in size may often be obscured by the unevenness of the field when both species are feeding together.

Ross's Goose has a restricted breeding range in the Canadian High Arctic. Small numbers also breed along the west coast of Hudson Bay, the area where one of the 18 Lesser Snow Geese recorded at Andijk, Noordholland, in April 1980, was ringed as a gosling in the summer of 1977 (DB 2: 52, 1980). The main wintering range is interior California and adjacent Oregon. Its numbers have increased considerably in recent years. A substantial number is now known to winter on the Gulf Coast of Texas and Louisiana, and there are records east to North Carolina and New Jersey. Nowadays, it should be looked for wherever flocks of Snow Geese occur. As a result, Ross's too may be expected as a transatlantic vagrant. The photograph was taken by the author in Texas in February 1982.

*Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98,
2082 EG Santpoort-Zuid*

Mystery photograph 20. Solution in next issue.

mededelingen

Dark morph Little Egrets in Tunisia in 1984 During a visit to the Thyna salines, south of Sfax, Tunisia, on 28 January 1984, Mikael Käll and Mats Raneström discovered a dark morph Little Egret *Egretta garzetta*. It was observed with a 25 x 60 telescope down to 30 m before it flew off and disappeared. After consulting Cramp & Simmons (1977), it could be identified as a Little Egret of the subspecies *E g schistacea* (formerly Western Reef Heron *E gularis schistacea*, cf Hancock & Kushlan 1984).

The size, structure and behaviour was similar to accompanying nominate Little Egrets *E g garzetta*. The plumage was uniformly grey-blue, apart from the cheek which was greyish-white. One or two of the outer primaries on both wings were

also white. Unfortunately, the legs were hidden when the bird was standing, but in flight the observers noted that at least the feet were bright yellow. The bill was yellow.

During a visit to the same place on 20 November 1984, Kristian Adolfson, Erik Hirschfeld and Øystein Størkersen saw a dark egret standing in one of the eastern salines. It was photographed and observed down to 30 m with a 20 x 77 telescope for 10 minutes before it was disturbed by fishermen and flew away. After consulting the literature at home, it was identified as a Little Egret of the subspecies *E g schistacea*.

The size was about the same as nominate Little Egrets which were standing nearby. When standing, it seemed to be more hunched, having its neck more withdrawn than nominate Little Egrets. The plumage was completely dark blue-grey with the

exception of a whitish cheek and white outer primaries. The bill was yellow with a whitish base, the lores white and the iris yellow. The tibia were bluish-black, the same shade as plumage-colour, and tarsus and feet were yellow.

These constitute the first and second record of *E g schistacea* for Tunisia. This subspecies breeds along the coast of north-eastern Africa, the Arabian peninsula and the Persian Gulf east to India and Sri Lanka (Hancock & Kushlan). Inland breeding occurs on Lake Turkana, Kenya (Hancock 1984). In India and Kenya, considerable interbreeding between *schistacea* and other subspecies of *E garzetta* takes place and a wide range in bare parts colour occurs (Parasharya & Naik in Hancock & Kushlan). Cramp & Simmons list vagrant *E g gularis/schistacea* from the Cape Verde Islands, Spain and Israel. Dark-plumaged egrets are now observed regularly in Israel and have bred there as well (Hancock 1986). Dubois & Yésou (1986) mention 24 records for France, 18 of which are from the Mediterranean area. Since 1974 it has been recorded annually in France. Some 500 *E g schistacea* from Pakistan are said to have been imported into the FRG, 18 of which are claimed to have been escaped

during 1980-82 (Wüst 1983, but see also Smith 1985). Some of the European records can refer to these escapes (James Hancock *in litt*). We would like to thank James Hancock for commenting on this note.

references

- Cramp, S & Simmons, K E L 1977. *The birds of the western Palearctic* 1. Oxford, London & New York.
- Dubois, P J & Yésou, P 1986. *Inventaire des espèces d'oiseaux occasionnelles en France*. Paris.
- Hancock, J 1984. Field identification of west Palearctic white herons and egrets. *Br Birds* 77: 451-457.
- 1986. Mystery photographs 113: Western Reef Heron. *Br Birds* 79: 243-244.
- & Kushlan, J 1984. *The herons handbook*. London.
- Smith, P W 1985. Letter to the editor. *Am Birds* 39: 374-375.
- Wüst, W 1983. Küstenreiher (*Egretta gularis schistacea*) aus Pakistan nach Mittelfranken importiert. *Orn Mitt* 35: 132-133.

Erik Hirschfeld, Kristianstadsgatan 13, 214 23 Malmö, Sweden
Mikael Käll, Gibraltargatan 82-97, 412 79 Göteborg, Sweden

Great Blue Herons on Azores in April and June 1984 Towards dusk on the evening of 4 April 1984, on rocks at the small fishing village of Calheta, Ponta Delgada, on the island of São Miguel, Azores, I saw two herons with large pale bills, their heads turned to the wind. The next morning I watched them closely, at a distance of 20 m. One of the birds was sitting with its eyes closed, the other was prostrated forwards. They had chestnut-coloured thighs, and front of neck and shoulder were also of this colour. The bill was much bigger than in Grey Heron *Ardea cinerea*. I identified the birds as Great Blue Herons *A herodias*. At 11:00 I returned with a regional television crew in order to film the birds for the early evening news programme. That same night I retrieved one of the herons which had been mortally wounded by a stone. The second bird was found dead a little further away on 7 April, also from injuries received.

As a result of our film being shown on television in which we gave a description of the birds and compared them with Grey Heron (which is well-known to the local people since c 20 winter every year on São Miguel, mainly at the inland lakes), we received several phone calls about large, virtually tame, herons near the shore. We followed up two of the most reliable calls.

On 6 April, a Great Blue Heron was seen at Povoação Bay, São Miguel, and on 7 April another was observed at Madalena, Pico. On 10 April we saw two more at Povoação Bay. On 19 April two birds were spotted hunting mice on the harbour wall at Horta, Faial, and on 21 April one of them was caught and died soon after. Finally, on 24 June one was seen in the bay at Lajes, Pico. Some other herons in the vicinity were too far away to be identified.

It can be concluded that during the course of the first week of April 1984

41 Great Blue Heron *Ardea herodias*, Azores, April 1984 (Fátima Le Grand).

c 10 Great Blue Herons were observed on the Azorean islands of São Miguel, Pico and Faial. They had lost all sense of fear and seemed exhausted. One had paint on its back which analysis proved to be anti-rust red-lead paint. It was stuck all over its back and secondaries and prevented it from flying any great distance. Three other birds (two on São Miguel, one on Faial) had machine grease sticking to their feet. It is assumed, therefore, that these birds' passage to the Azores had been ship-assisted. Enquiries at the vessels moored in the three main ports in the Azores yielded no new information. On dissection, the three specimens proved to be adults completely lacking fat deposits. The measurements given in table 1 would suggest that these birds belong to the migratory subspecies *A h herodias* from north-eastern North America which migrates to Central and northern South America (cf Palmer 1962).

TABLE 1 Measurements of three Great Blue Herons *Ardea herodias* collected in Azores in April 1984.

MUSEUM REFERENCE	DATE	LOCALITY	SEX	AGE	WEIGHT	WING	TAIL	TARSUS	MIDDLE TOE	CULMEN
UA 149	21 April	Horta, Faial	female	adult	1200	480	173	172	114	130
UA 163	5 April	Ponta Delgada, São Miguel	male	adult	1800	490	167	180	128	147
UA 164	7 April		male	adult	2050	500	186	175	124	145

Cramp & Simmons (1977) mention one record of Great Blue Heron in the western Palearctic. A bird landed on an east-bound ship in the North Atlantic on 29 October 1968, staying aboard in free state until captured when the ship past the Azores.

references

- Cramp, S & Simmons, K E L 1977. *The birds of the western Palearctic* 1. Oxford, London & New York.
- Palmer, R S 1962. *Handbook of North American birds* 1. New Haven & London.

Gérald Le Grand, *Universidade dos Açores, Rua da Mae de Dues, 9502 Ponta Delgada, Azores*

Ross Gans in Noordholland in november-december 1985 Op 30 november 1985 bezocht Fred Cottaar de Polder de Velserbroek te Santpoort-Noord Nh om naar ganzen te kijken. Deze verbleven hier na een vorstperiode in grotere aantallen dan normaal. Omstreeks 13:30 ontdekte hij in een weiland te midden van een groep van 32 Kleine Rietganzen *Anser brachyrhynchus* en één Kolgans *A albifrons* een opvallend kleine witte gans met zwarte vleugelpunten. Hij waarschuwde Arnoud van den Berg, Evert van Huijssteeden en Erik Maassen. Samen konden zij de vogel van ongeveer 14:30 tot 15:00 (toen de groep wegvloog) op c 100 m bij bewolkte lucht met telescopen bekijken. De vogel leek een verkleinde uitgave van de witte vorm van de Sneeuwganzen *A caerulescens* met een opvallend korte helderroze snavel met donkere basis. De volgende beschrijving werd gemaakt.

GROOTTE & BOUW Formaat zeer klein, 30 à 40% kleiner dan Kleine Rietgans. Bijna even groot als ook aanwezige Wilde Eend *Anas platyrhynchos* (EM). Postuur nogal eendachtig met proportioneel vrij lange staart. Houding horizontaler en minder opgericht dan Kleine Rietgans. Kop rond, nek vrij kort en dik. Snavel klein, kort en driehoekig, ongeveer even lang als hoog

en met lage inplant in kop.

VERENKLEED Geheel wit, handpennen zwart.

NAAKTE DELEN Oog donker en tamelijk opvallend. Snavel helderroze, met donkere grijsachtige basis op bovensnavel tot ongeveer derde van snavellengte en niet scherp begrensd. Poot rozeachtig.

De grootte en bouw van de vogel en de vorm en kleur van de snavel wezen op een Ross Gans *A rossii* en sloten Sneeuwganzen en hybride Sneeuwganzen x Ross Gans uit. In tegenstelling tot de Ross Gans vertonen Sneeuwganzen en de meeste (zo niet alle) hybriden een 'grijnsvlek' op de snavel, een donkere plek langs de snijranden van boven- en ondersnavel (Kaufman & Witzeman 1979). Deze vlek ontbrak bij de vogel te Santpoort-Noord. Het spierwitte verenkleed wees op een adulte vogel van de witte vorm. De vogel vertoonde geen sporen van vangenschap.

De volgende dag, 1 december, zagen Edward van IJzendoorn, Arie Schippers en Jet Violier de Ross Gans in een formatie van c 30 Kleine Rietganzen in noordelijke richting overvliegen in de Wijkermeerpolder bij Assendelft Nh, ongeveer drie kilometer van de plaats waar de vogel de vorige dag was waargenomen. Zij herkenden hem aan het opvallend kleine formaat (veel kleiner dan de Kleine Rietganzen), de korte nek en het witte verenkleed met zwarte handpennen. Op deze dag viel de dooi

in en de meeste ganzen verdwenen uit het gebied. Ondanks grondig zoeken door vele vogelaars aan beide zijden van het Noordzeekanaal werd de vogel niet meer teruggevonden.

De Ross Gans broedt in arctisch Canada. Een klein aantal bevindt zich in de kolonie Sneeuwganzen van La Pérouse Bay, Manitoba (Fred Cooke *in litt*). Eén van de 18 Sneeuwganzen die van 18 tot 26 april 1980 bij Andijk Nh verbleven, werd in deze kolonie als pullus geringd (Blankert 1980, Sadura & Cooke 1982). De Ross Gans overwintert voornamelijk in Californië en Oregon. Gedurende de laatste jaren is het aantal Ross Ganzen dat met Sneeuwganzen aan de kust van Texas en Louisiana overwintert, sterk toegenomen. Ook zijn er enkele oostelijke waarnemingen uit Noord-Carolina en New Jersey.

De Ross Gans werd nooit op IJsland vastgesteld (Ævar Petersen *in litt*). Gevallen uit 1963-66 bleken hybriden Sneeuwgangs x Ross Gans te betreffen (Petersen 1984). In Groot-Brittannië werd in de vier achtereenvolgende winters van 1970-74 een ongeringd exemplaar van de witte vorm waargenomen op de Formby and Southport Mosses, Lancashire (Michael Rogers *in litt*). Dit betrof vermoedelijk dezelfde vogel die door Palmer (1976) voor Groot-Brittannië in de winter van 1971/72 wordt genoemd. Deze vogel was meestal van midden december tot midden januari aanwezig, met als uiterste data 30 november en 17 januari, in gezelschap van Kleine Rietganzen en in 1970 van een Sneeuwgangs. Het geval werd uiteindelijk niet door de Britse zeldzaamhedencommissie aanvaard omdat de documentatie onvoldoende bleek om een hybride uit te sluiten (Michael Rogers *in litt*). Uit andere landen in Europa zijn geen meldingen bekend.

Gezien het voorkomen in Europa van ganzen en eenden uit Noord-Amerika (Dennis 1986) en de grote aantallen Ross Ganzen die tegenwoordig ten oosten van de Rocky Mountains overwinteren, moet met de mogelijkheid van wilde herkomst van de Ross Gans te Santpoort-Noord en Assendelft rekening worden gehouden.

Onze dank gaat uit naar Fred Cooke, M A Ogilvie, Ævar Petersen en Michael Rogers voor hun commentaar.

summary

ROSS'S GOOSE IN NOORDHOLLAND IN NOVEMBER-DECEMBER 1985 On 30 November and 1 December 1985, an adult white morph Ross's Goose *Anser rossii* was observed in a group of 32 Pink-footed Geese *A brachyrhynchus* and one White-fronted Goose *A albifrons* at Santpoort-Noord and Assendelft, Noordholland. It showed no signs of captivity. There are no previous records of this species for the Netherlands.

verwijzingen

Blankert, J J 1980. Lesser Snow Goose from Canada in Netherlands. *Dutch Birding* 2: 52.
Dennis, J V 1986. European encounters of birds ringed in North America. *Dutch Birding* 8: 41-44.

Kaufman, K & Witzeman, J 1979. Pinning down the Blue Ross'. *Cont Birdlife* 1: 112-115.
Palmer, R S 1976. *Handbook of North American birds* 2. New Haven & Londen.
Petersen, Æ 1984. Hvitgæsir verpa á Íslandi. *Náttúrufræðingurinn* 53: 177-189.

Sadura, A & Cooke, F 1982. On European occurrence of Lesser Snow Goose from Canada. *Dutch Birding* 4: 37-40.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98,
2082 EG Santpoort-Zuid
Fred Cottaar, Iepenstraat 10, 2023 SV Haarlem

Invasie van Witbuikrotgans in Nederland in januari-maart 1985 In januari-maart 1985 vond in Nederland tijdens twee perioden met strenge vorst een invasie plaats van meer dan 100 Witbuikrotganzen *Branta bernicla hrota*. Onder vergelijkbare weersomstandigheden werden dergelijke aantallen ook vastgesteld in de winters van 1978/79 en 1981/82 (van den Berg *et al* 1979, Lambeck 1981, van den Berg 1984). Dit lijkt het vermoeden te bevestigen dat deze invasies optreden onder invloed van strenge vorst en in het verleden wellicht onopgemerkt zijn gebleven (cf van den Berg). Evenals bij de invasie van 1981/82 kunnen bij die van 1985 twee golven worden onderscheiden, samenvallend met twee perioden met strenge vorst.

De eerste golf in de tweede week van januari bracht vogels naar het westelijke Grevelingengebied (c 25) en Walcheren Z (c 25). Op 10 januari werden langstreckende groepjes waargenomen te Camperduin Nh en op 13 januari te Westkapelle Z. Bij Westkapelle werd de eerste waarneming van een ter plaatse verblijvende groep gedaan op 12 januari en vervolgens op 13 januari op de Brouwersdam, bij Goedereede Zh en Scharendijke Z. In noordelijk Nederland verbleven in januari slechts drie Witbuikrotganzen op Wieringen Nh en reeds op 3 januari twee op Schiermonnikoog Fr. Ook werden er drie in het binnenland waargenomen langs de IJsselmeerkust bij Mastenbroek O op 12 januari alwaar ze tot ten minste 16 februari verbleven.

De tweede golf in de tweede week van februari was even groot als de eerste maar reikte minder zuidelijk. Op Wieringen bevond zich reeds op 6 februari een groep van 18 Witbuikrotganzen. Op 10 en 12 februari werden te Camperduin langstreckende groepjes opgemerkt. Op Texel Nh werden in de tweede week van februari ten minste 11 vogels geteld en langs de Groninger Waddenkust zes. Uit de laatste week van februari werden geen gevallen uit noordelijk Nederland bekend. Daarentegen waren op 21 februari de aantallen op Goeree Zh en Schouwen-Duiveland Z sterk toegenomen tot meer dan 60 vogels. Mogelijk waren dit exemplaren die eerder in het Waddengebied verbleven. Op Walcheren en Noord- en Zuid-Beveland Z viel geen toename te constateren.

De laatste melding uit het Deltagebied was op 8 maart van een groep van 11 Witbuikrotganzen te Westkapelle. Daarentegen nam gedurende de tweede week van maart het aantal op Texel toe tot 52 en op 11 maart zelfs tot 63 vogels (Postma 1985). Waarschijnlijk waren deze afkomstig uit het

Deltagebied. In de laatste week van maart werden slechts op Wieringen, Schiermonnikoog en in het noorden van Groningen twee of drie exemplaren gemeld.

Hierbij dank ik de volgende personen voor het toezenden van gegevens: Peter Braam, Ruud Brouwer, Fred Cottaar, Tom Damm, Guido Davidse, N Dijkstra, Pieter van Franeker, Erik Maassen, Peter Meijer, Gijs Middelman, Gerald Oreel, R van Ouwkerk, Arjan Ovaa, Marc Raes, Ruud Schenk, Jan Jaap Spaargaren, Jaco Walhout en Richard Witte. Alle gevallen zijn opgenomen in het archief van de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna.

summary

INFLUX OF PALE-BELLIED BRENT GOOSE IN THE NETHERLANDS IN JANUARY-MARCH 1985 In January-March 1985 an influx of more than 100 Pale-bellied Brent Geese *Branta bernicla hrota* took place in the Netherlands. Most birds were seen in the western Waddensea area and in the Delta area in the south-west of the country. Two arrivals occurred and coincided with periods of extreme cold weather. In the winters of 1978/79 and in 1981/82 a similar influx of more than 100 birds occurred in the Netherlands. It is suggested that, as a rule, such influxes take place in cold winters and have gone unnoticed in the past.

verwijzingen

- van den Berg, A B 1984. Invasie van de Witbuikrotgans *Branta bernicla hrota* in de winter van 1981/82. *Limosa* 57: 129-132.
- , Blankert, J J & Brinkman, J J 1979. Zeldzame ganzen in Nederland in de winter van 1978/79. *Dutch Birding* 1: 34-41.
- Lambeck, R H D 1981. Witbuikrotganzen *Branta bernicla hrota* in het Deltagebied tijdens de winter 1978/79. *Limosa* 54: 47-51.
- Postma, P 1985. Witbuiken op Texel. *Vogeljaar* 33: 134-135.

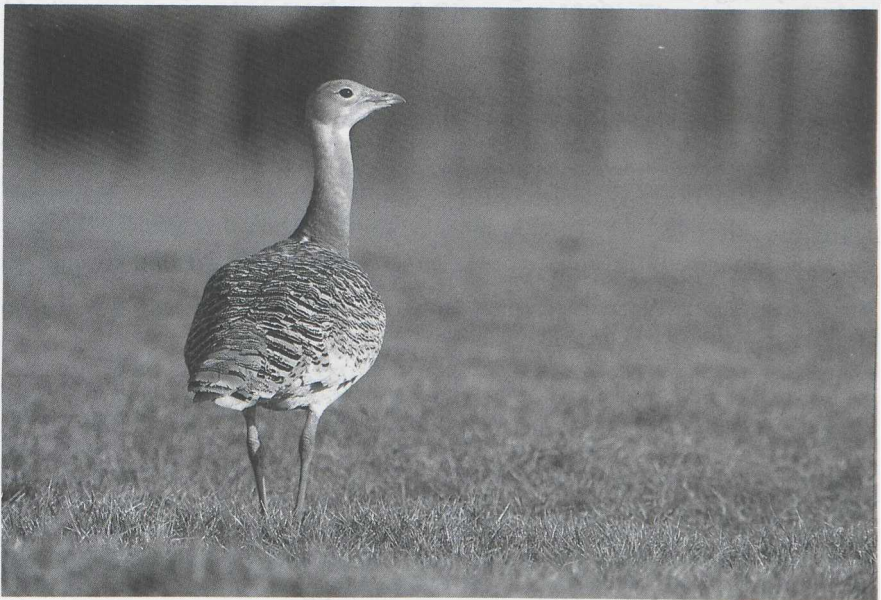
Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98,
2082 EG Santpoort-Zuid

Invasie van Grote Trap in Nederland in winter van 1984/85 Na de omvangrijke invasie van de Grote Trap *Otis tarda* in Nederland in de winter van 1978/79 (van IJzendoorn 1979, de Knijff 1981ab) en een kleinere in de winter van 1981/82 (de Knijff 1982) vond in de winter van 1984/85 opnieuw een invasie plaats. Qua aanvang en verloop was deze vergelijkbaar met die van 1978/79 terwijl de omvang weinig groter was dan de invasie van 1981/82. In totaal werden 27 exemplaren vastgesteld tegen 127 in 1978/79 en 16 in 1981/82. De aanvang van de invasie viel samen met het begin van een periode van streng winterweer in noordwestelijk Europa. De uiterste waarnemingsdata waren 26 december en 13 maart. Tussen 7 en 19 januari werden in totaal 10 vogels ontdekt.

Er werden vier geringde Grote Trappen waargenomen. Van drie kon het ringnummer worden afgelezen. De vogels, die zeer tam waren, waren in de DDR geringd en bleken ook tijdens eerdere invasies in Nederland te zijn waargenomen. Drie verbleven eerst bij Veenendaal Gld en later bij

42-43 Grote Trap *Otis tarda*, Teuge, Gelderland, januari 1985 (René Pop).

mededelingen

TABEL 1 Grote Trap *Otis tarda* in Nederland in winter van 1984/85. Vervolgwaarnemingen tussen haakjes.

26 december	Tilburg Nb	2
7-30 januari	Aalst Gld	1
15 januari	Veenendaal Gld	5
16-17 januari	Veenendaal	(4)
21 januari	Veenendaal	(1)
18 januari-24 februari	Teuge Gld	2
19 januari	Zunderdorp Nh	2
23-28 januari	Amby L	1
27 januari	Dirksland Zh	1
10 februari	Vuren Gld	1
13-24 februari	Barchem Gld	(3)
16 februari	Borculo Gld	6
17 februari	Staphorst O	3
19 februari-2 maart	Staphorst	(1)
22 februari	Neede Gld	3
25 februari	Bathem Gld	(2)
28 februari-13 maart	Eibergen Gld	(3)

Barchem Gld. De vierde verbleef eerst bij Teuge Gld en daarna bij Bathem Gld.

Zeer schuwe ongeringde vogels werden gezien bij Aalst Gld, Amby L en Dirksland Zh. Een vogel die bij Zunderdorp Nh vermoedelijk tegen een hoogspanningsleiding was gevlogen, overleed enige dagen later in Artis, Amsterdam Nh. Een andere vogel werd gevonden bij Vuren Gld en gerevalideerd door Vogelklas Karel Schot te Rotterdam Zh. Op 17 april werd hij losgelaten bij Almere Fl waarna hij onmiddellijk in oostelijke richting wegvloog.

summary

INFLUX OF GREAT BUSTARD IN THE NETHERLANDS IN WINTER OF 1984/85 In the winter of 1984/85, an influx of 27 Great Bustards *Otis tarda* occurred in the Netherlands. Of these, 10 were discovered between 7 and 19 January. Three very tame individuals, ringed in the GDR, had also been reported in the Netherlands during previous influxes in the winters of 1978/79 (127 birds) and 1981/82 (16 birds).

verwijzingen

- van IJzendoorn, E J 1979. Grote Trappen *Otis tarda* in Nederland en België in winter van 1978/79. *Dutch Birding* 1: 51-54.
- de Knijff, P 1981a. Het voorkomen van de Grote Trap (*Otis tarda*) in Nederland gedurende de winter 1978/1979. *Vogeljaar* 29: 1-8.
- 1981b. Nogmaals de Grote Trap in Nederland 1978/1979. *Vogeljaar* 29: 326.
- 1982. Grote Trap in Nederland in winter van 1981/82. *Dutch Birding* 4: 6-7.

Peter de Knijff, Ahornstraat 15, 2404 VP Alphen aan den Rijn

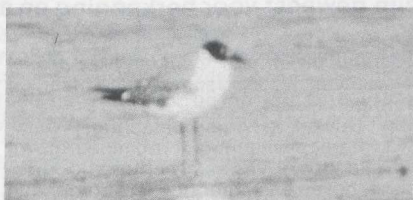
Laughing Gull in Greece in August 1984 On 15 August 1984, on the western side of the harbour of Alexandroupolis, north-eastern Greece, D Owen and I were watching Mediterranean *Larus melanocephalus*, Black-headed *L. ridibundus* and Yellow-legged Gulls *L. cachinnans*

which gathered at a small sewer outflow and a man-made spit. While scanning through the gulls, one bird was noticed with a full black hood, prominent white eye-crescents, sooty-grey upperparts and white underparts, with a heavy droop-tipped bill. I immediately recognized the bird as an adult Laughing Gull *L atricilla* in summer plumage. Some 20 minutes later, Per Ole Syvertsen arrived and he agreed with our identification. That evening the bird was independently located and identified by two other British birders. The gull was present at the same site daily until at least 23 August when we left the area and it was seen by many other birders.

SIZE & STRUCTURE Size equal to Mediterranean Gull. Much larger-headed than Black-headed Gull. Longer-winged than both Mediterranean and Black-headed, giving it a typical rakish look in flight. Long and heavy droop-tipped bill. Legs proportionally long.

PLUMAGE Head with full black hood, extending well down nape though few whitish feathers beginning to appear on forehead; prominent white crescents above and below eye. Mantle and scapulars dark smokey-grey, recalling in tone Lesser Black-backed Gull of subspecies *L fuscus graellsii*. Upperwing smokey-grey except black outer four to five primaries and

secondaries. Underparts and tail white. **BARE PARTS** Bill blackish though basal third blackish-red. Leg blackish.

44 Laughing Gull *Larus atricilla*, Greece, August 1984 (Per Ole Syvertsen).

This was the first record of Laughing Gull for Greece and the Mediterranean region (cf Cramp & Simmons 1983). The only confusion species, White-eyed Gull *L leucophthalmus*, is accidental in Greece (Cramp & Simmons). Adult White-eyed differs from Laughing in shape of black hood which extends onto foreneck, dark hindneck, greyish suffusion on breast, dark underwing, even longer and thinner bill and pale yellow legs.

reference

Cramp, S & Simmons, K E L 1983. *The birds of the western Palearctic* 3. Oxford, London & New York.

Richard C Hart, 18 West Park Grove, Leeds LS8 2HQ, UK

Grauwe Fitis bij Den Oever in juni 1985 Op 10 juni 1985, omstreeks 11:15, hoorde Gerrit Hazenhoek in een bosje op de Afsluitdijk bij Den Oever Nh een hem onbekende zang. Tot ongeveer 12:00 probeerde hij de vogel te zien te krijgen hetgeen echter niet goed lukte. Hij besloot Ruud Brouwer in te lichten die omstreeks 15:00 arriveerde. De vogel was ook nu moeilijk waar te nemen in de dichte ligusterstruiken en kon bijna alleen door het geluid worden gelokaliseerd. De zang was vrij kort en bestond uit een serie heftige, snel na elkaar geuite tonen. De roep was een vrij luid tweedelig *tsjie-wie* of *sie-wie* dat sterk deed denken aan een

Witte Kwikstaart *Motacilla alba*. RB maakte enkele opnamen van de zang. Na geduldig wachten en behoedzaam manoeuvreren kon de vogel enkele malen worden geobserveerd. Het bleek een *Phylloscopus*-achtige te zijn met een vrij opvallende witachtige wenkbrauwstreep die tamelijk ver naar achteren doorliep. De bovendelen waren vrijwel geheel grijsbruinachtig en de onderdelen wit tot vuilwit. Er was een vaag witachtig vleugelstreepje zichtbaar. De poten waren bruinachtig. Na 18:30 zong de vogel niet meer. Verschillende andere vogelaars konden dezelfde avond nog een glimp van de vogel opvangen en de roep horen. Edward van IJendoorn legde de roep op de band vast. De volgende dag bleek de vogel niet meer aanwezig te zijn.

Hoofdzakelijk op grond van de zang en roep werd de vogel gedetermineerd als Grauwe Fitis *P trochiloides*. De beschrijving van verenkleed en naakte delen zou zonder bandopnamen onvoldoende zijn geweest voor herkenning en aanvaarding als Grauwe Fitis.

GROOTTE & BOUW Ongeveer als Fitis *P trochilus* of Tjiftjaf *P collybita*, kopprofiel iets spitsjer lijkend, snavel iets forser en puntiger lijkend.

KOP Bovenkop grijsbruinachtig. Wenkbrauwstreep witachtig of roomkleurig, vrij opvallend, vrij ver naar achteren doorlopend, boven en achter oog iets breder dan ervoor, sterk afgetekend tegen bovenkop. Oogstreep donker maar niet opvallend. Oorstreek licht grijsbruin, iets lichter dan bovenkop. Kin en keel witachtig met gelige zweem.

BOVENDELEN Grijsbruinachtig, iets lichter lijkend dan bovenkop (afhankelijk van belichting). Schouder met groenige zweem.

ONDERDELEN Wit tot vuilwit. Op middenborst bij keel gelige zweem. Op zijborst bij vleugelbocht iets grijs.

VLEUGEL Slagpennen bruinachtig, donkerder dan schouder. Dekveren als slag-

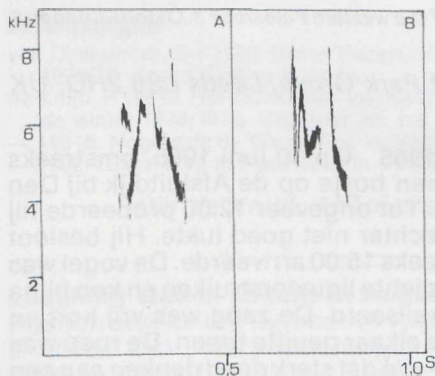
pennen; grote dekveren met zeer smalle vuilwitachtige rand aan top maar bij enkele afwezig lijkend waardoor licht vleugelstreepje niet echt doorlopend.

STAART Grijsbruinachtig als bovendelen, buitenste pennen met smalle lichte buitenrand.

NAAKTE DELEN Oog donker, vrij opvallend vooral door contrast met wenkbrauwstreep. Snavel vrij donker, ondersnavel lichter dan bovensnavel. Poot donker bruinachtig.

GELUID Roep vrij luid, tweedelig *tsjie-wie* of *sie-wie*, deed denken aan Witte Kwikstaart. Zang vrij korte serie heftige en snel na elkaar geuite tonen.

GEDRAG Verborgen en erg beweeglijk. Verplaatste zich vaak vrij snel daarbij af en toe roepend. Zong 's middags regelmatig, zowel laag als hoog in de struiken. 's Avonds geen zang meer. Eenmaal werd gezien dat een klein rupsje gegeten werd.

FIGUUR 1 **A** Grauwe Fitis *Phylloscopus trochiloides*, roep, Den Oever, Noordholland, juni 1985 (Edward J van IJendoorn). **B** Grauwe Fitis, roep, Kirghizië, juni 1983 (Lars Svensson).

De Grauwe Fitis broedt in grote delen van centraal Azië en over de gehele breedte van de USSR van de Botnische Golf tot de Japanse Zee. In Europa komt hij verder voor in het zuidoosten van Finland en het noordoosten van Polen. In de 50-er en 60-er jaren leek de soort zich in het westelijk deel van zijn verspreidingsgebied uit te breiden. In sterk wisselende aantallen (van enkele individuen tot enige 10-tallen) wordt hij jaarlijks in Zweden gezien. De overwinteringsgebieden liggen in het zuidoosten van Azië. In de Europese broedgebieden arriveren ze niet voor eind mei.

Tot dusver zijn van de Grauwe Fitis 17 gevallen voor Nederland gepubliceerd. Hieronder bevinden zich twee vondsten en enkele vangsten. Alle gevallen worden momenteel door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna herzien.

summary

GREENISH WARBLER AT DEN OEVER IN JUNE 1985 On 10 June 1985 a singing Greenish Warbler *Phylloscopus trochiloides* was discovered in bushes on the Afsluitdijk near Den Oever, Noordholland. Due to its skulking behaviour, it proved difficult to observe the bird. Its identification was mainly based on song and call, both recorded on tape. After 18:30 the bird stopped singing but continued to call every now and then. The call was reminiscent of White Wagtail *Motacilla alba*. The previous 17 records of Greenish Warbler in the Netherlands are presently under review by the Dutch rarities committee.

Ruud Brouwer, Westersingel 52, 1671 GP Medemblik
Gerrit Hazenhoek, Prinses Irenestraat 11, 1771 CC Wieringerwerf

Bird records in Greece in August 1982 During a trip to Greece in August 1982, Gilles Balanca and I made the following observations which seem worth mentioning.

On 4 August a female Red-breasted Merganser *Mergus serrator* was seen in the Néstos delta. The bird was in full moult and seemed unable to fly a long distance. Red-breasted Merganser is a regular wintering bird in Greece. So far no summer records had been reported.

On 3 August we observed and photographed a Grey Phalarope *Phalaropus fulicarius* in winter plumage in the salt pans of Aliky, south of Makrigialos. This species is very rare in Greece. Bauer *et al* in Kanellis (1969) mention one record, from the Evros delta in December 1963.

On 5 August we observed an adult Great Black-backed Gull *Larus marinus* in the salt pans of Angelohori, south of Thessaloniki. According to Cramp & Simmons (1983), this species is a vagrant in the eastern Mediterranean. Bauer *et al* mention three records for Greece.

references

- Cramp, S & Simmons, K E L 1983. *The birds of the western Palearctic* 3. Oxford, London & New York.
Kanellis, A 1969. *Catalogus faunae Graeciae* 2. Thessaloniki.

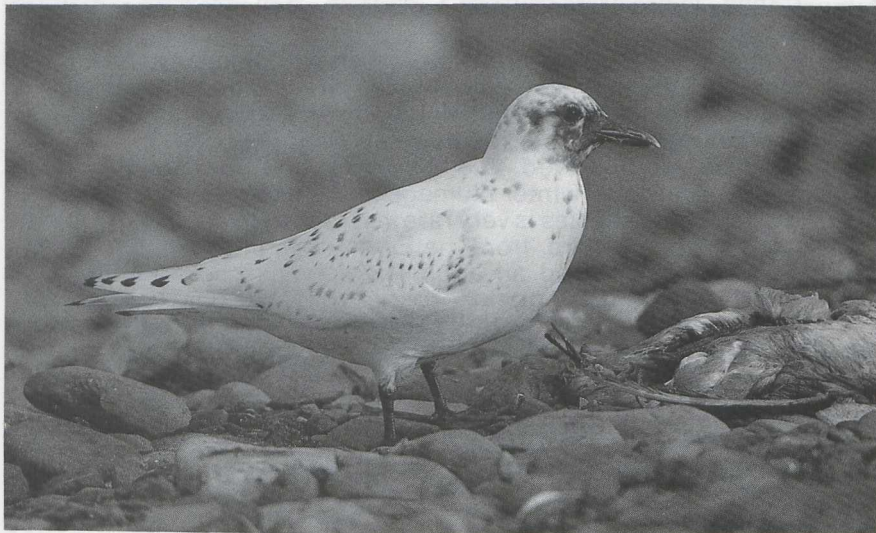
Jean-Philippe Sibley, 68 Avenue de la Forêt, 77 210 Avon, France

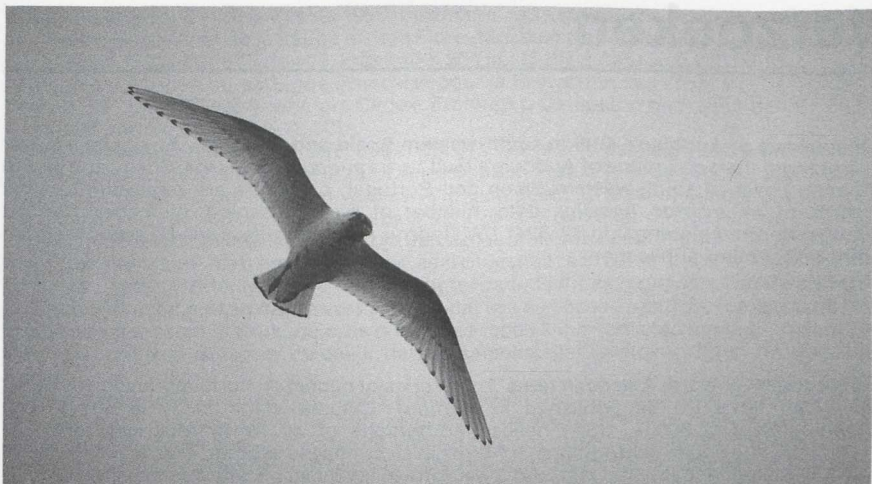
varia

Ivoormeeuw De stevig gebouwde Ivoormeeuw *Pagophila eburnea* bewoont hoog-arctische gebieden en blijft zelfs in de winter in de buurt van het pakijns. Ze leven vooral van vis en ongewervelde dieren en in mindere mate van resten en uitwerpselen van zoogdieren. De broedplaatsen bevinden zich zowel op laaggelegen, min of meer vlak terrein als op rotswanden. Hoe extreem de levenswijze van de Ivoormeeuw is, illustreert een broedkolonie in het kustgebergte van oostelijk Groenland. Deze kolonie werd op ruim 60 km van de kust aangetroffen op 1900 m hoogte op een naar het noordoosten gerichte rotswand. Aldus werd door de meeuwen de warmte van de middagzon vermeden! In de omgeving van de kolonie was geen enkel dierlijk of plantaardig leven te bespeuren, met uitzondering van een minieme algengroei bij de uitwerpselen van de meeuwen.

De totale wereldpopulatie van de Ivoormeeuw bedraagt vermoedelijk minder dan 10 000 exemplaren. Zijn grootste natuurlijke vijand is de poolvos *Alopex lagopus*. Bij kolonies in vlak terrein is herhaaldelijk geconstateerd dat een poolvos tijdens een kort bezoek op dramatische wijze de gehele kolonie te gronde richtte door alle eieren te roven en te verstoppert of ze dadelijk op te eten.

45 Ivoormeeuw *Pagophila eburnea* in eerste winterkleed, Groot-Brittannië, februari 1986
(Arie de Knijff).

46 Ivoormeeuw *Pagophila eburnea* in eerste winterkleed, Groot-Britannië, februari 1986
(Guus Hak).

Maar weinig vogelaars zullen de Ivoormeeuw ooit in levende lijve hebben gezien. De meeste kans maken degenen die met een moeizame reis de Ivoormeeuw in het onherbergzame broedgebied opzoeken, maar zelfs dan is succes niet verzekerd. Anderen wachten liever tot er één in onze contreien verzeild raakt. Dit vraagt veel van het geduld want de soort is tot nu toe nimmer in Nederland of België waargenomen. Afgelopen winter vonden sommigen een tussenoplossing door naar Saltburn-by-the-Sea, North Yorkshire, Groot-Britannië, te gaan waar gedurende twee weken een Ivoormeeuw in eerste winterkleed verbleef. Zoals bij veel arctische vogelsoorten het geval is, was hij opvallend tam, dit tot grote voldoening van de afgereisde fotografen. REDACTIE (MET DANK AAN TED HOOGENDOORN)

dba-nieuws

Vogelen op Texel in oktober 1986 Van vrijdag 10 tot en met vrijdag 24 oktober 1986 organiseert de Dutch Birding Association twee vogelweken op Texel Nh. Voor deze periode is een — inmiddels volgeboekte — bungalow gehuurd in het Vakantiepark 'Sluftervallei' (Krimweg 102, 1795 LS De Cocksdorp, 02222-214). De DBA nodigt iedere vogelaar (dba-er of niet) uit om tijdens deze periode naar Texel te komen. Het is natuurlijk ook mogelijk om zelf slaapgelegenheid te reserveren in de 'Sluftervallei' of elders. Tevens zij er op gewezen dat er in dit vakantiepark ook kampeergelegenheid is. Voor inlichtingen kan men zich wenden tot Edward van IJzendoorn (Derde Schinkelstraat 45-3, 1075 TK Amsterdam, 020-627239).

verzoeken

Occurrence of Audouin's Gull in south-western Spain and Portugal To obtain a better insight into the occurrence of Audouin's Gull *Larus audouinii* at Tarifa, Spain, and on the Atlantic coast of south-western Spain and Portugal, observers are requested to send details of all records (locality, date, number of birds observed, plumages) to Ted Hoogendoorn (Nootengaard 32, 3941 LW Doorn). All contributors will be acknowledged in a forthcoming publication.

Photographs of North American terns For a series of papers on the identification of North American terns (to be published in *Birding*), Claudia Wilds (3331 N Street NW, Washington, DC 20007, USA) needs photographs of all North American terns. In particular, she needs photographs of 1 birds in all plumages in flight, 2 birds of all ages in worn plumage in flight or at rest, and 3 well-grown juveniles (ie, late summer and autumn birds) in flight or at rest. However, she is not in need of photographs of Common Tern *Sterna hirundo* (except of the subspecies *S h longipennis*) or flight photographs of Caspian Tern *S caspia* or Arctic Tern *S paradisaea* in summer plumage. Both black-and-white and colour photographs (including slides) are welcome. The information on the photographs (especially date and locality) should be as detailed as possible.

recensies

JOHN F BURTON & NIGEL TUCKER. 1984. *A sound guide to waders in Britain*. BBC Enterprises. Verkrijgbaar als cassette (ZCM 545) of LP (REC 545). £ 3,20.

Op deze geluidsgids zijn de geluiden samengebracht van 35 soorten steltlopers. Kant één laat ons geluiden horen die kenmerkend zijn voor het broedseizoen. Daarbij zijn enkele die we in Nederland niet (meer) te horen zullen krijgen, zoals de balts van Regenwulp *Numenius phaeopus*, Morinelplevier *Charadrius morinellus*, Grauwe Franjepoot *Phalaropus lobatus* en Griel *Burhinus oediacnemus*. Kant twee bevat de geluiden van steltlopers tijdens de trek. Dat kennis van deze geluiden een belangrijk hulpmiddel is bij de determinatie wordt hier nog eens duidelijk gedemonstreerd. Zo kunnen we na elkaar Kleine Strandloper *Calidris minuta* en Temmincks Strandloper *C temminckii* beluisteren alsmede Grauwe en Rosse Franjepoot *P fulicarius* en nog 28 andere soorten.

De geluiden worden niet onderbroken door pieptonen of gesproken commentaar, hetgeen deze productie ook zeer geschikt maakt voor gebruik als prettige achtergrond. Door middel van een gedetailleerde tekst op inlay en hoes is het toch eenvoudig geluiden snel te vinden. Er werd gebruik gemaakt van opnamen afkomstig van 15 verschillende personen. Door het technisch vakwerk van David Tombs is er toch een homogeen geheel van gemaakt. Voor iedereen die al lang of pas kort tot het groeiende legioen steltloper-enthousiastelingen behoort, is dit een fraaie bron van informatie en luisterplezier. C J HAZEVOET

PHILIPPE J DUBOIS & PIERRE YÉSOU. 1986. *Inventaire des espèces d'oiseaux occasionnelles en France*. Secrétariat de la Faune et de la Flore (Muséum National d'Histoire Naturelle, 57 rue Cuvier, 75231 Paris Cédex 05, Frankrijk). 204 pp. ISBN 2-86515-024-0. FF 75. Dit werk kan besteld worden bij de Ligue Française pour la Protection des Oiseaux (La Corderie Royale, BP 263, 17030 Rochefort Cédex, Frankrijk). De kosten bedragen dan FF 88,50 (inclusief portokosten à FF 13,50).

De Franse dwaalgastencommissie, opgericht in 1983, is er in geslaagd een representatief overzicht samen te stellen van alle zeldzame vogels in Frankrijk in de 19de en 20ste eeuw. Onder zeldzaam worden soorten verstaan die gemiddeld 10 maal of minder per jaar zijn vastgesteld. Dat er ondanks het vele speurwerk zo snel een afgerond geheel op tafel ligt, zal niet in de laatste plaats te danken zijn aan het gebruik van een computer. De kaarten en histogrammen zijn met een computer samengesteld en zo te zien is de tekst (in typemachineschrift) rechtstreeks van de printer naar de drukker gegaan. Deze werkwijze en het A4-formaat maken dat de vorm tussen dat van een boek en een dik verslag inzit. Het maakt een goedkope indruk, de prijs is hiermee redelijk in overeenstemming. Toch is het een verzorgd geheel en is duidelijk dat de samenstellers weloverwogen te werk zijn gegaan.

Na een voorwoord en twee inleidende hoofdstukken over achtergronden en opzet volgt het overzicht van alle gevallen van zeldzame vogels in Frankrijk. De presentatie is overzichtelijk en consequent zodat de inhoud ook voor degenen die de Franse taal niet geheel meester zijn, begrijpelijk blijft. Per soort wordt het aantal gevallen in de vorige en deze eeuw gegeven. Helaas blijkt nergens om hoeveel individuen het gaat, slechts het aantal gevallen wordt gegeven. Van zeer zeldzame soorten worden alle gevallen afzonderlijk gegeven, hierbij staat gelukkig ook het aantal individuen vermeld. Steeds wordt ingegaan op het voorkomen in Frankrijk waarbij men veelvuldig de situatie met het buitenland vergelijkt, met name Groot-Brittannië. Bij 45 soorten en drie soortsgroepen (*Limnodromus species*, Noordamerikaanse steltlopers en meeuwen) is een kaart opgenomen met daarin het aantal gevallen per departement grafisch weergegeven. Bovendien is 47 maal het seizoensvoorkomen per decade in een histogram vervat. Beide figuren hebben alleen betrekking op gevallen uit de 20ste eeuw. Helaas wordt ook hier nergens duidelijk om hoeveel individuen het gaat.

Relevante literatuur wordt per soort vermeld, een lijst met algemenere literatuur staat aan het eind van de inleidende hoofdstukken. Als illustratie dienen 65 pentekeningen van wisselende kwaliteit, alsmede 36 zwartwit foto's. De oorsprong van de foto's blijft echter onduidelijk, er is slechts aangegeven wanneer ze in het buitenland zijn genomen. Ook zijn de foto's zeer klein afgedrukt en daardoor vaak onduidelijk, hetgeen gezien het ruime formaat van het boek onnodig lijkt.

Voor iedereen die ook buiten onze grenzen geïnteresseerd is in zeldzame vogels, is het werk van Dubois en Yésou van harte aanbevolen. DIRK J MOERBECK

M P HARRIS. 1984. *The Puffin*. T & A D Poyser (Calton, Waterhouses, Staffordshire ST10 3JQ, UK). 248 pp. ISBN 0-85661-038-0. £ 12,60.

Dit boek is een uitgebreid verslag van onderzoek door de auteur naar leven en gewoonten van de Papegaaiduiker *Fratercula arctica*. Naast gegevens verkregen door jarenlange studie in het veld werden ook alle mogelijke bronnen uit de literatuur aangesproken. Hierdoor laat deze monografie aan volledigheid vrijwel niets te wensen over. Het geheel is zeer overzichtelijk gepresenteerd met een duidelijke indeling in hoofdstukken (15) en paragrafen. Het boek is geïllustreerd met een katern met 24 foto's en met fraaie tekeningen van Keith Brockie die tonen dat de tekenaar met gevoel en kennis van zaken naar de vogels heeft gekeken. De tabellen en grafieken zijn duidelijk en sluiten goed aan op de tekst. Door de overzichtelijkheid en de gemakkelijke leesbaarheid van de tekst is het boek voor alle vogelliefhebbers heel toegankelijk en lezenswaard. Het hoofdstuk over gedrag is geschreven door Kenneth Taylor. EDWARD J VAN IJZENDOORN

LÉON LIPPENS & HENRI WILLE. 1986. *Uitzonderlijke vogels in België en West-Europa 1: watervogels, dagroofvogels en steltlopers*. Drukkerij-Uitgeverij Snoeck-Ducaju & Zoon (Begijnhoflaan 464, 9000 Gent, België). 500 pp. ISBN 90-70481-75-8. BF 980.

De veelbelovende titel en de lage prijs zullen velen reeds hebben verleid dit boek te kopen. Bij vluchtig doorbladeren is deze publicatie dan ook aantrekkelijk: 137 zeldzame vogelsoorten worden kort behandeld wat betreft hun verspreiding, veldkenmerken, biotoop en verplaatsingen, aangevuld met verspreidingskaarten en tabellen. Het boek is uitgevoerd in een degelijke lay-out. Na aankoop thuisgekomen, volgt echter de ontuchtering. Ik durf nu reeds te stellen dat dit boek, door de schrijvers samengesteld zonder de hulp van homologiecommissies en specialisten te willen inroepen, tot de slechtste van 1986 zal behoren.

Het onderdeel 'verplaatsingen' vormt de hoofdmoot van deze publicatie en bevat talloze tabellen. Het is samengesteld met een betreuenswaardige nonchalance. Door raadpleging van wat literatuur wordt getracht een beeld te schetsen van het voorkomen van zeldzame soorten in onze streken. Onze noorderburen hebben reeds verontwaardigd gereageerd op de gepubliceerde Nederlandse gegevens, doch met de Belgische waarnemingen is het niet beter gesteld. Veel gegevens zijn verkeerd overgenomen en honderden waarnemingen ontbreken geheel terwijl zeer dubieuze gevallen wél worden genoemd. Hierdoor zijn de tabellen totaal waardeloos geworden voor eventuele referentie. Het ergst echter zijn de vaak volkomen ongefundeerde conclusies in veel soortbesprekingen. Men kan geen nauwkeurige verspreidingskaarten tekenen wanneer Kreta is afgebeeld maar Cyprus blijkbaar niet bestaat. De pijlen die de door de vogels afgelegde routes suggereren, zijn volkomen hypothetisch en stellen de situatie uiterst simplistisch voor. Denk maar eens aan de noord-zuid-bewegingen van Amerikaanse steltlopers in Europa.

Ook qua naamgeving is dit boek erg verwarrend. De Kleine Grijze Strandloper *Calidris pusilla* wordt Amerikaanse Kleine Strandloper genoemd en de Roodkeelstrandloper *C. ruficollis* is hier een Siberische Kleine Strandloper. De Nederlandse naam voor Willet *Catoptrophorus semipalmatus* (Amerikaanse Witvleugelruiter) getuigt van de grote inventiviteit van de auteurs. Soortnamen die bij ons in algemeen gebruik zijn, zoals Ringsnaveleend *Aythya collaris* en Kortsnavelzeekoet *Uria lomvia*, krijgen geen voorkeur boven de oude benamingen. Omdat de besprekingen van de veldkenmerken geen nieuws aan het licht brengen, ware dit gezien de context van het boek beter weggelaten. De hier gegeven informatie is geheel gebaseerd op (vaak slecht gebruikte) literatuurgegevens. De kleurenfoto's zijn van goede kwaliteit, doch ze elders in het boek nogmaals in zwartwit af te drukken is wat teveel van het goede. Nestfoto's publiceren is — ongeacht hun fotografische kwaliteit — anno 1986 niet meer mogelijk. Erg storend is de foto van een juveniele Lannervalk *Falco biarmicus* met beschadigde neusdoppen op het omslag, die tevens nog tweemaal het boek binnenin siert. De talloze op niets slaande onderschriften bij de foto's hebben mij geërgerd terwijl op kleuren betrekking hebbende teksten bij zwartwitfoto's bijna lachwekkend overkomen, bijvoorbeeld bij een Klein Waterhoen *Porzana parva*: 'de rode snavelbasis en oogranden hier zichtbaar'. Het vliegbeeld van de Kleine Kokmeeuw *Larus philadelphia* is een Franklins Meeuw *L. pipixcan* en de zwemmende Franklins is een Kleine Kokmeeuw. Verder is de Kleine Burgemeester *L. glaucooides* in tweede winterkleed en niet adult en de afgebeelde Kaspische Plevier *Charadrius asiaticus* zou volgens de auteurs een volwassen vogel in prachtkleed zijn! Ook worden vele malen de namen van fotografen verwisseld of geheel verkeerd vermeld. Ik wacht met schrik deel twee af. LEO JANSSEN

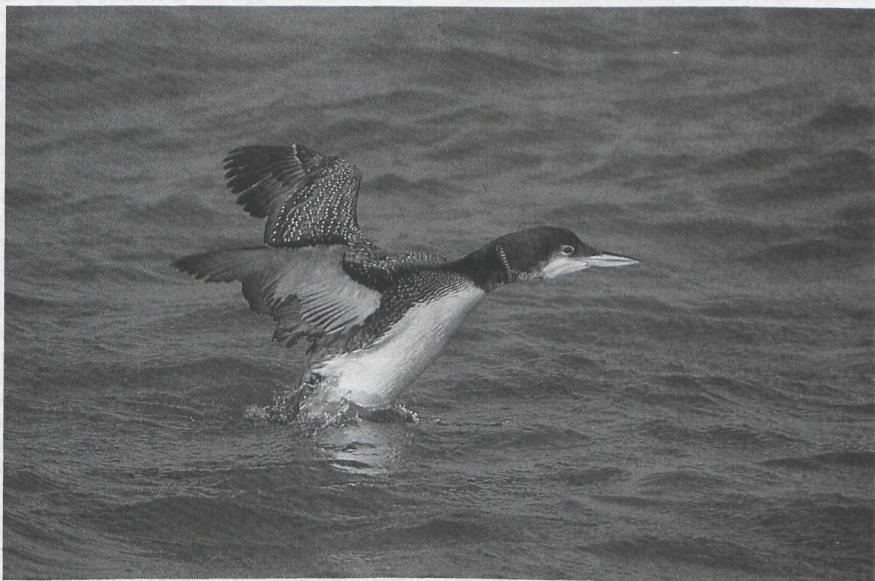
recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat hoofdzakelijk de maanden **januari, februari** en **maart** 1986. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen hun waarnemingen (en die van anderen) aan ons te melden willen wij hierbij hartelijk bedanken. Zonder hun hulp zou dit overzicht minder volledig zijn geweest. Waarnemers van soorten die beoordeeld of geregistreerd worden door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna CDNA, worden verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan Dirk Moerbeek (Meidoornlaan 5, 1901 BT Castricum). Hiertoe gelieve men uitsluitend gebruik te maken van de nieuwe CDNA-waarnemingsformulieren. Deze zijn verkrijgbaar bij Han Blankert (Staalwijkstraat 17, 2313 XP Leiden).

DUIKERS TOT VALKEN Van de twee **IJsduikers** *Gavia immer* die eind december bij de Brouwersdam Zh zaten, was er één tot 11 januari aanwezig. Het exemplaar van Zeebrugge Wvl werd tot ver in de periode waargenomen. Verder was er een exemplaar bij Gaurain-Ramecroix H van 17 tot 25 januari, een adult van 25 januari tot 15 februari te IJmuiden Nh en één bij Terneuzen Z van 24 tot 28 februari. Op 25 januari werd een dode IJsduiker gevonden tussen

Harlingen Fr en Sexbierum Fr. Op 23 februari werden bij de Brouwersdam 70 **Geoorde Futen** *Podiceps nigricollis* geteld, ook in België waren vanaf half maart zeer hoge aantallen aanwezig. Op 25 januari werd te Walem A een **Vaal Stormvogeltje** *Oceanodroma leucorhoa* gezien, dezelfde waarnemer nam op 25 maart een tweede waar te Lier A. Opmerkelijk was de waarneming van een niet nader gedetermineerd stormvogeltje bij Nijmegen Gld

47 IJsduiker *Gavia immer*, IJmuiden, Noordholland, februari 1986 (*Arie de Knijff*).

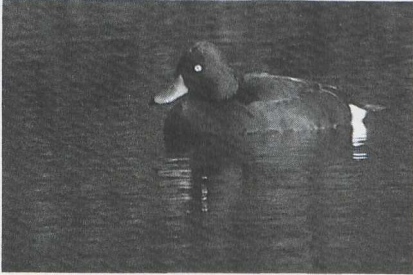

48 Roodhalsgans *Branta ruficollis* en Brandganzen *B leucopsis*, Voorne, Zuidholland, februari 1986 (Hans Gebuis).

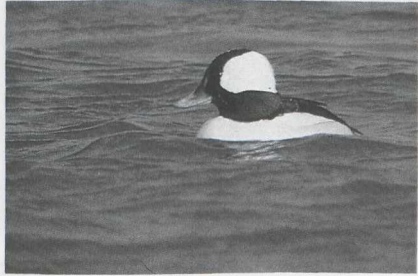
op 25 januari. Op 15 en 16 januari verbleef een **Kuifaalscholver** *Phalacrocorax aristotelis* bij Zeebrugge. In Nederland werd deze soort alleen van de Maasvlakte Zh gemeld. Een **Grote Zilverreiger** *Egretta alba* werd op 9 maart bij Geffen Nb gezien. Twee **Flamingo's** *Phoenicopterus ruber roseus* waren in februari bij het Oostvoornse Meer Zh aanwezig. Een **Dwerg-gans** *Anser erythropus* bij Damme Wvl was van eind december tot 15 januari aanwezig. Verder werden er Dwergganzen gemeld op 12 januari (één) bij Serooskerke Z (ongeringd), op 26 januari bij Stellendam Zh en bij de Flaauwers Inlaag Z (beiden één met kleurring), op 29 januari bij Yerseke Z (één met kleurring), de eerste twee weken van februari twee ten zuiden van Geervliet Zh (waarvan één met kleurring) en in de Noordpolder bij Muiderberg Nh (één met kleurring). Tot 12 januari werden **Sneeuwanzen** *A caerulescens* gezien in Het Zwin Wvl. Ook werden op 4 januari vier exemplaren van deze soort gemeld bij Kamperveen O, op 12 januari een adult en een onvolwassen bij Haerst O, op 20 januari drie naar zuidwest vliegend bij Lier, op 20 januari twee bij Parrega Fr en op 23 februari drie bij Almere Fl. **Witbuikrotganzen** *Branta bernicla hrota* werden gezien in januari op Wieringen Nh (één), van eind februari tot vier in maart tenminste 11 op Walcheren Z, op 20 maart bij Piaam Fr (één), van 7 tot 17 maart een adult en een onvolwassen bij Hippolytushoef Nh en een adult op 26 maart op de landaanwinning bij Hornhuizen Gr. **Zwartbuikrotganzen** *B b nigricans* werden gezien op 2 maart bij Scharendijke Z, tot ten minste 24 maart op Texel Nh en

op 26 maart bij Hornhuizen. Een drietal **Roodhalsganzen** *B ruficollis* werd op 4 januari gezien bij Millingen aan den Rijn Gld en op 14 januari in de Ooypolder Gld (waarschijnlijk dezelfde). De waarnemingen van 4 januari langs de Tureluurweg Fl (één), van 11 januari (twee à drie) en 12 januari (één) bij het Harderbroek Fl en van begin januari ten westen van Ermelo Gld (drie) hebben mogelijk deels betrekking op dezelfde vogels. Vanaf 11 januari was er één ten zuiden van Geervliet. In februari waren er hier twee aanwezig. Medio januari zat er één bij Zierikzee Z, op 12 januari een adult bij Serooskerke en één bij Meetkerke Wvl. Pas in februari werden er Roodhalsganzen uit Friesland gemeld: op 3 februari één bij Makkum Fr, op 10 februari een adult en een onvolwassen bij Sondel Fr en een adult bij Gaastmeer Fr, op 22 februari één bij Parrega, op 24 februari twee bij Lemmer Fr en op 2 maart een adult tussen Joure Fr en Sint Nicolaasga Fr. Ook waren er in februari twee in de Noordoostpolder Fl. Verder werden er Roodhalsganzen gezien bij Almere op 23 februari (één), bij Haerst op 25 februari (één), bij Veenwoude Fr op 15 maart (twee) en op 24 maart één op Texel die daar al enige tijd aanwezig was. Dubbeltellingen daargelaten, betekent dit in totaal zo'n 30 exemplaren over de gehele periode. Bij Zwijnaarde Ovl verbleef een hybride **Wilde Eend** *Anas platyrhynchos* x **Smient** *A penelope* van 15 februari tot 1 maart. Een mannetje **Zomertaling** *A querquedula* dat eind december bij Wessem L verbleef werd daar op 11 januari weer gezien. In februari werd op de Maasplassen bij Roermond L behalve het mannetje

Ringsnaveleend *Aythya collaris* ook een mannetje hybride **Ringsnaveleend x Kuifeend** *A fuligula* gezien. De volgende **Witoogeenden** *A nyroca* waren al vanaf het begin van het jaar aanwezig: tot ten minste 2 maart maximaal drie op de

49 Witoogeend *Aythya nyroca*, Overveen, Noordholland, februari 1986 (Arnoud B van den Berg). 50 Buffelkopeend *Bucephala albeola*, Cuijk, Noordbrabant, februari 1986 (Guus Hak).

Maasplassen bij Roermond, één tot eind januari op de E10-plas bij Meer A en één tot 26 januari bij Harchies H. Verder waren er Witoogeenden bij Quaregnon H op 4 januari, op 6 januari één en op 8 januari twee bij Nimy H, op 7 januari twee bij Harelbeke Wvl, van 12 tot 15 januari één bij Obourg H, van 1 tot 4 februari één te Overveen Nh, in de derde week van februari drie bij Kortrijk Wvl, in februari één langs de Zuidpier van IJmuiden, op 5 maart één te Duffel A, in de eerste week van maart één bij Eijsden L, tot minstens 15 maart één bij Lembeek B en op 23 maart één bij de Kievitslanden Fl. Het ging hierbij voornamelijk om mannetjes, 19 in totaal. Hybriden **Tafeleend** *A ferina* x **Witoogeend** werden opgemerkt te Duffel op 11 januari en te Maasbracht L op 2 maart. Een hybride **Witoogeend** x **Kuifeend** werd op 14 februari bij Zwijnaarde gezien. Op verschillende plaatsen in België en Nederland werden hybriden **Tafeleend** x **Kuifeend** waargenomen. In maart, na de vorst, spoelden grote aantallen dode **Topper-eenden** *A marila* aan op de kusten van de Waddenzee. Er werden op 2 januari 11 **Ijseenden** *Clangula hyemalis* bij Zeebrugge geteld. Dit was voor België een hoog aantal. Op 11 januari verbleven bij Wessem c 20 **Grote Zeeëenden** *Melanitta fusca*. Een bijzonder geval was dat van een

mannetje **Buffelkopeend** *Bucephala albeola* van 18 februari tot 1 maart en op 30 maart te Cuijk Nb. Nog een Buffelkop werd op 27 maart te Lommel BL opgemerkt waar hij tot 29 maart bleef. Op 7 en 8 april werd waarschijnlijk dezelfde vogel bij Geel

A gemeld. **Rosse Stekelstaarten** *Oxyura jamaicensis* waren er bij Zandvoorde Wvl in januari en februari, op het Vossemeer O van 21 februari tot 21 maart en bij Oorderen A van 23 tot 31 maart. Op 2 januari vloog over Haarlem Nh een **Rode Wouw** *Milvus milvus* naar het noorden en op 11 januari werd er één bij Nederhemert Gld gezien. In België waren er op 8 en 20 maart uitzonderlijke trekpieken van deze soort en ook in Nederland werden in maart op verschillende plaatsen Rode Wouwen waargenomen. De **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* van Geldermalsen Gld werd tot 8 maart gezien en zwierf rond in de wijde

51 Zeearend *Haliaeetus albicilla*, Culemborg, Gelderland, januari 1986 (Karel Hoogteyling).

recente meldingen

omtrek. In het zuidwesten van Friesland werden in januari en februari minimaal vier Zeearenden gezien. Zo waren er in Gaasterland Fr minstens twee van 4 januari tot 11 februari. Op 3 februari werd er een onvolwassen vogel bij Makkum gezien en op 18 februari zat er een adult bij Hinde-loopen Fr. In het Verdrongen Land van Saeftinge Z bevond zich begin februari een adulte Zeearend. Vermoedelijk hetzelfde exemplaar verbleef van 23 tot 25 februari bij Kallo-Doel A. Verder waren er exemplaren bij Castricum Nh op 17 februari, bij Almere op 23 februari en bij Brugge-Haven Wvl op 28 februari. In België was er een opvallend aantal overwinteringsgevallen van de **Slechtvalk** *Falco peregrinus*; zo waren er bijvoorbeeld drie bij Kallo-Doel. In Nederland was de Lauwersmeer met vier exemplaren een goede plek voor Slechtvalken. Eind maart groeide hier het aantal volgens zeggen zelfs tot acht!

KRAANVOGELS TOT ALKEN Bij Saeftinge bevond zich tot 29 januari een adulte **Kraanvogel** *Grus grus*. Op 15 en 16 januari verbleef een onvolwassen vogel bij Harchies. Tussen 14 en 17 maart was er een

52 Kleine Trap *Tetrax tetrax*, Nijkerk, Gelderland, januari 1986 (Guus Hak).

trekgolf over België met op 16 maart meer dan 2500 vogels bij Torgny Lx. Het mannetje **Kleine Trap** *Tetrax tetrax* dat op 18 januari langs het Nulderpad bij Zeewolde Fl werd ontdekt, verscheen op de volgende dag in de Polder Arkemheen bij Nijkerk Gld en werd daar op 20 januari voor het laatst gezien. Dit was de tweede waarneming van deze soort in Nederland sinds 1959. Vanaf 9 januari tot ver in februari verbleef een eerste winter mannetje **Grote Trap** *Otis tarda* bij Beltrum Gld.

53 Grote Trap *Otis tarda*, Beltrum, Gelderland, januari 1986 (Paul Knolle).

54 Grote Stern *Sterna sandvicensis* in adult winterkleed, Brouwersdam, Zuidholland, januari 1986 (René Pop).

Er werden twee **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* gemeld: een adult op 4 januari bij Stellendam en één op 11 en 12 januari te Eemshaven Gr. Een **Reuzenzwartkopmeeuw** *Larus ichthyaetus* werd op 2 februari gemeld bij Workum Fr. **Zwartkopmeeuwen** *L. melanocephalus* werden gezien op 21 januari bij Ritthem Z (twee) en op 6 februari op de Maasvlakte (twee adulten). Ook in België waren er meerdere waarnemingen van Zwartkopmeeuwen. Op 8 en 16 januari bevond zich een **Geelpootmeeuw** *L. cachinnans* bij Harelbeke, op 11 januari één bij Lelystadhaven Fl en op 10 februari een adult te Duffel. De enige **Kleine Burgemeester** *L. glaucooides* uit de periode werd dicht bij de Belgische kust achter de veerboot Dover-Zeebrugge gezien in de eerste week van januari. In de gehele periode waren er maximaal drie **Grote Burgemeesters** *L. hyperboreus* te IJmuiden (waaronder één in tweede zomerkleed). Bij Oostende Wvl werden maximaal twee Grote Burgemeesters gezien en te Brugge Wvl werd op 9 februari een exemplaar in eerste winterkleed waargenomen. Adulte vogels waren er bij de Brouwersdam tot 8 februari en te Kornwerderzand Fr tot 2 maart. Verspreid langs de kust werden nog enkele exemplaren gezien en op 11 januari was er één te Lelystadhaven. Op 25 januari werden op het noordelijk deel van het IJsselmeer bij Den Oever Nh ruim 700 foeragerende

Dwergmeeuwen *L. minutus* geteld. Deze soort overwintert hier jaarlijks en trekt alleen bij aanhoudende vorst weg. Ook in januari zaten er weer **Grote Sterns** *Sterna sandvicensis* bij de Brouwersdam. Zo waren er op 12 januari 9 exemplaren. Op 12 februari werd een **Zwarte Zeekoet** *Cephus grylle* gezien te Schiermonnikoog Fr. Op 26 december verorberde een Grote Mantelmeeuw *L. marinus* te IJmuiden een onvolwassen **Papegaaiduiker** *Fratercula arctica*. Een andere onvolwassen Papegaaiduiker zwom op 2 januari langs de Brouwersdam. **Kleine Alken** *Alle alle* waren er te Loosduinen Zh op 17 januari en een stookolieslachtoffer bij Den Haan Wvl op 25 januari.

UILEN TOT VINKEN Vanaf 15 maart zat in boswachterij Grolloo D een **Ruigpootuil** *Aegolius funereus* te roepen. Er werden er twee gezien. De **Middelste Bonte Specht** *Dendrocopos medius* van Amelisweerd U bleef tot half februari. Groepjes **Strandleeuweriken** *Eremophila alpestris* werden ook in het binnenland gezien. Zo zaten er op 6 januari 22 te Haaksbergen O en op 7 en 20 januari 25 op de vliegbasis Twenthe O. Op 9 januari werd bij Baarn U een **Boompieper** *Anthus trivialis* aangetroffen. Op verschillende plaatsen doken groepjes **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* op. Een onvolwassen mannetje verbleef vanaf 6 januari te Watingen Zh, op 18 en 19

55 Pestvogel *Bombycilla garrulus*, adult, Wijk bij Duurstede, Utrecht, februari 1986 (René Pop).

januari waren er maximaal vier te Almere, op 16 januari één bij Driebergen U, op 19 januari twee te Kontich A, op 25 januari één bij Rilland Z, op 26 januari c 24 bij Hijker-Smilde D, de eerste twee weken van februari maximaal 10 bij Wijk bij Duurstede U, van 9 tot 27 februari drie bij Vorst B, in de tweede week van februari c 16 te Groningen Gr, op 18 februari drie en op 22 februari acht te Enschede O, op 21 februari enkele te Huizen Nh, op 26 februari twee te Schagen Nh en in de derde week van februari drie bij Kortrijk. De **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* van Wageningen Gld zat daar tot zeker 24 januari. Eind december werd enkele keren een exemplaar gezien langs de Dinkel nabij Denekamp O. Op 7 februari zat er één in Sonsbeek te Arnhem Gld, op 23 februari één te Groningen en op 26 februari één bij Diepenheim O. Het in oktober 1985 in Zuidelijk Flevoland gevangen vrouwtje **Kleine Zwartkop** *Sylvia melanocephala* (DB 8: 39, 1986) bleek na bestudering van het fotomateriaal een Cinereus Warbling-Finch *Poospiza cine-*

rea uit Brazilië te zijn. Van 2 januari tot 14 maart verbleven er maximaal drie **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* bij Harchies. **Taigaboomkruipers** *Certhia familiaris* werden gemeld bij Windesheim O op 4 januari en in de eerste week van januari in het Amsterdamse Bos Nh. De naweeën van de kleine invasie van **Notekrakers** *Nucifraga caryocatactes* vorig jaar leverden nog exemplaren op in Deventer O op 1 januari, bij Eelde Gr tot in februari (drie) en bij Meppel D in februari (drie). Op 7 maart werd bij Blokkersdijk A een **Raaf** *Corvus corax* gezien. In een troep van c 60 Barmsijzen *Carduelis flammae* die op het Muiderzand Fl verbleef, werd op 9 en 13 januari ten minste één **Witsuitbarmsijs** *C hornemanni* gezien. Tevens werden er Witsuiten gemeld bij Dalfsen O op 21 januari (één) en te Aalsmeer Nh vier op 15 februari.

LAATSTE NIEUWS Een nieuwe soort voor Nederland was de **Alpenheggemus** *Prunella collaris* die van 16 tot 18 april te Groningen werd waargenomen.

Ruud M van Dongen, Leeuwerikstraat 5bis, 3514 CP Utrecht
Gerald Driessens, Bosstraat 44, 2500 Lier, België
Peter W W de Rouw, Warande 23, 3705 ZB Zeist

architectura+natura international booksellers

Leliegracht 44 - 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-236186 - Holland

THANS VERKRIJGBAAR:

Shorebirds door Peter Hayman, John Marchant & Tony Prater. Dit fantastische boek mag geen enkele vogelaar missen!

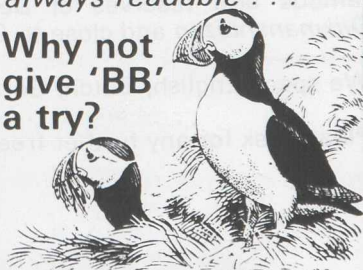
Maar ook voor alle andere vogelboeken & gidsen uit alle werelddelen kunt u bij ons terecht. Dus voor u op vakantie gaat eerst even naar Architectura & Natura!!

The monthly journal
for every birdwatcher

British Birds

... full of variety ...
well illustrated ...
always readable ...

Why not
give 'BB'
a try?

Ask for a free sample copy from
Mrs. Erika Sharrock, Fountains,
Park Lane, Blunham, Bedford.

BEVER ZWERFSPOORT

Lichtgewicht kampeeruitrustingen voor
vogelende zwervers en zwervende
vogelaars.

Lichtgewicht tenten, slaapzakken, 130 rug-
zakmodellen, wind-regen-warmte-kleding,
laarzen, fototassen, fietstassen, lichtgew.
voedsel, kano's, kaarten, reisboeken, etc.

Kom eens rondkijken/vraag de zomerkatalogus.

DEN HAAG Calandplein 4, 070-883700, Bus 18 v. HS/CS

ROTTERDAM Adm. de Ruyterweg 33, 010-4134914
bus 36 v. CS

UTRECHT Balijelaan 12, 030-896262, Bus 1,5 v. CS.

ARNHEM Utrechtsestr. 5, 085-421989, t/o station

Wadden Sea Island of Texel (Holland)

Migration of Arctic Shore Birds

can almost be observed from out of the windows of our friendly, well equipped holiday houses on the quiet Wadden Sea-side of Texel, near the famous bird reserves of *De Schorren*, *De Bol*, *Het Wagejot* and *Dijkmanshuizen* and close to *De Slufter* and *De Muy*.

We speak English, Dutch, German and some French.

Please ask for any further free information about a valuable stay with

**Fam. Joh. Miedema,
Zevenhuizen 11,
1794 GJ Oosterend (Texel),
Holland.
Phone 02223-680.**

NATUUR & BOEK

specialist voor bioloog en natuurliefhebber

S T O P - een stopper is beter

voor een pietje dat je al tienmaal hebt gezien
stop je niet altijd meer - maar als de deelnemers
aan een vogeltour iets onbekends zien, roept heel
de meute STOP. tja, een stopper is beter, want
elke onbekende vogel is een stopper.

NATUUR & BOEK is voor u een stopper
daarom in DUTCH BIRDING een stopper voor u

veel veldgidsen en steeds de nieuwste titels aan
vogelboeken voorradig

NATUUR & BOEK is voor u toch geen onbekende meer!
Bankastraat 10, Den Haag, tel. 070 - 505648

dutch birding

editorial address

Dutch Birding, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam (020-235049)

editors

Arnoud van den Berg, Kees Hazevoet, Edward van IJzendoorn, Dirk Moerbeek, Hans Schekkerman, Rombout de Wijs

photographic editor

René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel (010-508879)

contributors

Guus Hak, Andreas Helbig, Arie de Knijff, Karel Mauer, Piet Munsterman, Gerald Oreeel, René van Rossum, Fred Vogelzang

lay out

Kees Hazevoet, Dirk Moerbeek

advertising

Dirk Moerbeek (02518-57844)

subscriptions

DFL 30 (Netherlands) or BF 550 (Belgium and Luxembourg) annually. Other countries £ 9 or \$ 13. Postal giro account 41 48 343 in the name of Dutch Birding Association, Postbus 473, 2400 AL Alphen aan den Rijn. Bank account 54 93 32 065 of the ABN Bank (Amsterdam) in the name of Dutch Birding Association. Belgium postal giro account 000-1592468-19 in the name of Dutch Birding Association, Postbus 473, 2400 AL Alphen aan den Rijn. UK bank account 59 27 0888 of the National Westminster Bank, 25 Square Market, Dover, Kent CT16 1NQ in the name of Anton van IJzendoorn.

For information, subscriptions, changes of address, and complaints, write to: Dutch Birding Association, Postbus 473, 2400 AL Alphen aan den Rijn.

Dutch Birding is the quarterly journal of the Dutch Birding Association. It publishes papers and notes on morphology, distribution and movements of birds in the Netherlands and Belgium and elsewhere in the Palearctic Region. It also publishes notes on behaviour of birds.

Copyright Stichting Dutch Birding Association 1986. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2828.

Printed by Rob Stolk BV, Gerard Doustraat 16, 1072 VP Amsterdam

dutch birding

jaargang 8 nummer 2 juni 1986 *volume 8 number 2 June 1986*

artikelen

- 41 European encounters of birds ringed in North America *John V Dennis*
- 45 Roodsnavelkeerkringvogel bij Egmond aan Zee in januari 1985 *Leo W Bruinzeel*
- 48 Oostelijke Bergfluiters in Nederland in voorjaar van 1983 *C J (Kees) Hazevoet & Wim E M van der Schot*

mystery photographs

- 52 Mystery photograph 19: Ross's Goose *Arnoud B van den Berg*

mededelingen

- 54 Dark morph Little Egrets in Tunisia in 1984 *Erik Hirschfeld & Mikael Käll*
- 55 Great Blue Herons on Azores in April and June 1984 *Gérald Le Grand*
- 57 Ross Gans in Noordholland in november-december 1985 *Arnoud B van den Berg & Fred Cottaar*
- 59 Invasie van Witbuikrotgans in Nederland in januari-maart 1985 *Arnoud B van den Berg*
- 60 Invasie van Grote Trap in Nederland in winter van 1984/85 *Peter de Knijff*
- 62 Laughing Gull in Greece in August 1984 *Richard C Hart*
- 63 Grauwe Fitis bij Den Oever in juni 1985 *Ruud Brouwer & Gerrit Hazenhoek*
- 65 Bird records in Greece in August 1982 *Jean-Phillippe Sibley*

varia

- 66 Ivormeeuw *Redactie*

dba-nieuws

- 67 Vogelen op Texel in oktober 1986

verzoeken

- 68 Occurrence of Audouin's Gull in south-western Spain and Portugal
- 68 Photographs of North American terns

recensies

- 68 *A sound guide to waders in Britain* door John F Burton & Nigel Tucker *C J Hazevoet*
- 69 *Inventaire des espèces d'oiseaux occasionnelles en France* door Philippe J Dubois & Pierre Yésou *Dirk J Moerbeek*
- 69 *The Puffin* door M P Harris *Edward J van IJzendoorn*
- 70 *Uitzonderlijke vogels in België en West-Europa 1* door Léon Lippens & Henri Wille *Leo Janssen*

recente meldingen

- 71 Recente meldingen: januari, februari en maart 1986 *Ruud M van Dongen, Gerald Driessens & Peter W W de Rouw*
-